

Tuomas Paananen

PANKIN SIJOITUSTUOTTEIDEN
RISKI JA TUOTTO
Case: Pankin X sijoitustuotteet

Opinnäytetyö
Liiketalous

Marraskuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 26.11.2010
Tekijä(t) Tuomas Paananen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Liiketalouden koulutusohjelma	
Nimeke Pankin sijoitustuotteiden riski ja tuotto. Case: Pankin X sijoitustuotteet.		
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää erilaisten sijoitustuotteiden ominaisuuksien sopivuutta erilaisille sijoitusprofiileille sekä tutkia sijoitusprofiilien toimintaa eri markkinatilanteissa. Tutkimuksen avulla selvitetään Pankin X asiakkaina olevien sijoittajien sijoituskäyttäytymistä erilaisissa markkinatilanteissa sekä heidän sijoitusprofiilien käyttäytymistä. Pääongelmana on selvittää sijoitusprofiilien käyttäytymistä erilaisissa markkinatilanteissa ja millaiset tuotteet sopivat heille parhaiten sekä alaongelmana miten sijoitusprofiilit käyttäytyvät erilaisissa markkinatilanteissa.</p> <p>Sijoitustutkimuskysely toteutettiin kirjekyselynä ja se lähetettiin 788 Pankin X sijoitusasiakkaalle tiettyjä rajaavia tekijöitä, kuten sijoitusvarallisuus ja sijoittajien ikää käyttäen. Tutkimuksessa kysyttiin sijoittajien perustietojen lisäksi muun muassa heidän riskinottokykyä ja tuotto-odotusta sekä miten markkinatilanteiden muutokset vaikuttavat heidän sijoituskäyttäytymiseen. Tutkimus oli suurimmalta osalta kvantitatiivinen, mutta joiltakin osin myös kvalitatiivinen, avoimen kysymyksen muodossa.</p> <p>Tutkimuksen perusteella selvisi muun muassa, että sijoituksien seuranta-aktiivisuudella on selvä vaikutus sijoittajien sijoitusprofiileihin. Mitä useammin sijoittajat seurasivat sijoituksiaan, sitä enemmän he olivat valmiita ottamaan riskiä ja toisaalta heidän tuotto-odotuksensa oli korkeampi. Myös markkinatilanteen muutoksien aikaan jo ennestään enemmän riskiä ottaneet sijoittajat halusivat nostaa sijoituksiensa riskitasoa. Myös miehet halusivat ottaa selvästi enemmän riskiä sijoituksissaan kuin naiset. Sijoittajien koulutuksella oli vähäistä merkitys sijoituskäyttäytymiseen. Ammattikorkeakoulun tai ylemmän tason koulun käyneet sijoittajat halusivat ottaa vain vähän enemmän riskiä kuin alempien asteiden koulutuksen saaneet sijoittajat.</p> <p>Kvalitatiivisten aineistojen pohjalta voidaankin päätellä sijoitusprofiileilla olevan jonkinlaisia yhteyksiä sukupuoleen, koulutustasoon ja muihin vastaaviin tekijöihin. Aineiston perusteella voidaan myös pohtia erilaisten sijoituskohteiden sopivuutta tietyille sijoitusprofiileille. Kvantitatiivisten vastausten pohjalta voidaan päätellä sijoittajien arvostavan erityisesti aktiivista yhteydenpitoa ja luotettavaa sijoitusneuvontaa.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Sijoituspalvelut, Sijoitustoiminta, Pankkiala, Varainhoito		
Sivumäärä 61, liitteet 7	Kieli Suomi	URN URN:NBN:fi:amk-2010113016462
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Eila Jussila	Opinnäytetyön toimeksiantaja Pankki X	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 26 November 2010
Author(s) Tuomas Paananen	Degree programme and option Bachelor of Business Administration	
Name of the bachelor's thesis Bank's investment products' risk and profit. Case: Financial administration services of bank X.		
Abstract The purpose of this bachelor's thesis was to describe different investment products' characteristics suitability for various investment profiles and also find out how investment profiles function in different market situations. The investment research survey helps us to find out how bank X's investment clients and their investment profiles behave in various market situations. The main problem is to determine the investment profiles' behavior in different market situations and find out which products suit them best. A sub-problem is to determine how investment profiles behave in various market situations. The investment research survey was executed as questionnaire and it was sent to 788 investment clients of bank X using certain marking off factors such as investment wealth and age of the investors. Including basic information there were also questions about investors' ability to take risks, their return expectations and how changes in market situations affect their investment behavior. The survey method was mainly quantitative but qualitative questions were also asked. Among other things the survey revealed that active monitoring on the investments has a clear impact on investors' profiles. The more the investors followed the development of their investments the more they were willing to take risks. On the other hand their return expectations were higher. Investors who already had taken more risks at the time when there were changes on market situations now wanted to raise the risk level of their investments. The survey also revealed that men were clearly more willing to take risks than women. Education had some sort of role in investment behavior also. Investors who had a higher education wanted to take more risks than investors who had received the lower degree education. Based on the qualitative answers one can conclude that investment profiles have some sort of connections to investors' level of education, sex and other similar factors. Based on the material one can think about the suitability of different investments to certain investment profiles. On the basis of the quantitative answers it could be determined that investors especially appreciate active communication and reliable investment advice.		
Subject headings, (keywords) Investment services, Investment operations, Banking, Financial administration		
Pages 61 pages + app. 7pages	Language Finnish	URN URN:NBN:fi:amk-2010113016462
Remarks, notes on appendices		
Tutor Eila Jussila	Bachelor's thesis assigned by Bank X	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	1
2	SIJOITUSTUOTTEET.....	3
2.1	Osakkeet.....	4
2.2	Sijoitusrahastot.....	6
2.3	Sijoitusvakuutus.....	7
2.4	Joukkovelkakirjalainat.....	8
2.5	Indeksilainat.....	9
2.6	PS-Tili.....	11
3	SIJOITUSTEN TUOTTO, RISKI JA AIKA.....	13
3.1	Tuotto.....	14
3.2	Riski.....	17
3.3	Sijoittajan riskinsietokyky.....	19
3.4	Riskilajit.....	21
3.5	Riskeiltä suojautuminen.....	26
3.6	Aika.....	26
4	SIJOITTAJAPROFIILIT.....	28
4.1	Sijoittajaprofiilien riskienhallinta.....	29
4.2	Erilaiset sijoitusprofiilit.....	32
5	SIJOITUSPROFIILITUTKIMUS.....	36
5.1	Tutkimusmenetelmät.....	36
5.1.1	Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus.....	36
5.1.2	Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti.....	38
5.1.3	Aineisto ja sen kerääminen sekä analysointi.....	39
6	TUTKIMUSTULOKSET.....	40
6.1	Vastaajien sijoittajaprofiili.....	41
6.2	Sijoitusprofiilien käyttäytyminen.....	46

7	POHDINTA	50
7.1	Tutkimuksen arviointi	50
7.2	Johtopäätökset	51
7.3	Kehittämisehdotukset	55
8	PÄÄTÄNTÖ	57
	LÄHTEET	59
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Sijoittaminen on yksi tärkeimmistä osa-alueista kokonaisvaltaisesti pankkipalveluita tarjoavan pankin toimintaa. Ilman sijoitustoimintaa pankkien toiminta olisi hyvin rajattua ja tämä vaikuttaisi suoraan esimerkiksi lainanantoon. Sijoittajat haluavat pankeilta ja muilta sijoitusapua tarjoavilta ammattilaisilta tukea heidän sijoitustoimintaansa. Näin erilaisia sijoituspalveluita tarjoavat tahot ovatkin todella tärkeässä roolissa tarjotessaan asiakkaalle juuri hänelle sopivia sijoitusratkaisuja. Näin ollen pankkien tulee esimerkiksi tietää minkälaisia tuotteet ovat ominaisuuksiltaan ja millaisille sijoittajille ne sopivat. Pankkien on toimittava omien tarkoituksiensa mukaan, mutta myös todella tärkeässä roolissa on huomioida oikeat sijoitusratkaisut jokaiselle sijoitusasiakkaalle erikseen, asiakkaan tarpeitaan ajatellen.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Pankin X sijoitusasiakkaiden erilaisia sijoitusprofiileita, kuinka profiilit toimivat eri tilanteissa ja minkälaiset tuotteet olisivat kullekin sijoitusasiakasryhmälle sopivimmat. Tutkimuksen avulla on tarkoitus selvittää kuinka erilaiset sijoitusasiakkaat toimivat ja miten heille voidaan tarjota mahdollisimman hyviä sijoitusratkaisuja, kullekin sijoitusprofiilille erikseen, samalla huomioiden kunkin asiakkaan erityistarpeet. Pääongelmana on selvittää erilaisten sijoitustuotteiden sopiminen erilaisille sijoitusprofiileille sekä miten Pankki X on pystynyt tukemaan sijoittajien sijoitustoimintaa sijoitusneuvonnallaan. Tutkimus toteutettiin kirjekyselynä loka- ja marraskuussa 2010. Kysely postitettiin 788 Pankin X sijoitusasiakkaalle. Kysely oli pääasiassa kvantitatiivinen, mutta sisälsi myös kvalitatiivisen kysymyksen syvempien tietojen saamiseksi vastaajilta.

Tutkimuksen toimeksiantajana on Pankki X ja heidän toivomuksen perusteella tässä opinnäytetyössä ei mainita toimeksiantajan oikeaa nimeä. Tästä syystä opinnäytetyön julkisessa versiossa esitetään toimeksiantajan nimenä Pankki X. Opinnäytetyöstä on myös poistettu sellaisia salassa pidettäviä osia, joiden perusteella voidaan saada selville toimeksiantaja tai joista selviää muita salassa pidettäviä tietoja.

Opinnäytetyön viitekehyksessä kerron yleisimmistä sijoitustuotteista ja niiden ominaisuuksista. Tämän jälkeen perehdyn tarkemmin sijoitustuotteiden ominaisuuksiin, kuten tuotto-odotukseen, riskiin ja sijoitusaikaan. Pohdin näiden ominaisuuksien valossa erilaisia sijoitustuotteita. Seuraavaksi esittelen erilaisia sijoitusprofiileita ja miten ne

käyttäytyvät erilaisissa tilanteissa. Kerro miten profiilit eroavat toisistaan muun muassa riskinottokyvyn ja tuotto-odotusten suhteen. Tutkimusosuudessa käydään läpi tutkimuksen peruslähtökohdat ja mitä ominaisuuksia tähän kuuluu. Tämän jälkeen esitellen tutkimustulokset ja millaisia johtopäätöksiä näistä voidaan tehdä. Lopuksi teen kehittämisehdotuksia saaduista tuloksista, peilaten niitä erityisesti viitekehyksessä olevaan teoriaan.

2 SJOITUSTUOTTEET

Sijoitustuotteiden kirjo on nykyään todella laaja. Sijoituskohde voi olla niin ikään asunto tai jokin arvoesine, kuin vastakohtaisesti jokin arvopaperi, kuten osake. Sijoituskohteita on jokaiselle jotakin ja niiden valitseminen onkin nykypäivänä tärkein tehtävä sijoittamista suunniteltaessa. (Hämäläinen 2005, 25.) Kotler (1997, 430) Määrittelee erityisesti sijoitustuotteiden olevan sellainen kohde, joiden avulla voidaan tarjota markkinoille jokin tuote tai palvelu, joka tyydyttää kysyntää tai tarvetta. Sijoituskohde pitää valita oman sijoitusprofiilin mukaan siten, että sen riskin ja tuoton suhde on itselle sopiva. Aloitteleva sijoittaja ei ensimmäisenä kannata sännätä suoraa päätä suuririskisille osakemarkkinoille suinpäin. Tosin taas pitkään arvopapereita seurannut sijoittaja voi hakea sijoituksilleen lisätuottoa ottamalla salkkuunsa muutamia riskipitoisia arvopapereita ja näin pienellä kokonaisriskillä saada merkittäviäkin lisätuottoja koko sijoitussalkulle. (Hämäläinen 2005, 25.) Asiakkaiden tyytyväisyys sijoituskohteita kohtaan syntyy lopulta vasta odotusten ja kokemusten vertailuna. Odotuksiin on vaikuttanut lupaukset tuotteesta ja sen hinta. Lopulta kokemusten vertailulla asiakas voi muodostaa mielipiteen sijoituksen onnistumisesta. Mikäli odotukset ovat olleet suuremmat mitä saatu kokemus, asiakas voi lopulta pettyä palveluun tai tuotteeseen. (Slotte 2002, 44.)

Sijoitusmaailma on nykypäivänä todella suuri ja erilaisten tuotteiden kirjo on valtava. Näin myös arvopaperisijoittamisen osalta voidaan valita sijoituskohteeksi monen eri kohteen väliltä. Näiden tuotteiden välillä on paljon eroavaisuuksia monilta osin. Tällaiset sijoitustuotteet voidaan jakaa karkeasti kahteen eri luokkaan. Suorat sijoitukset tarkoittavat sellaisia sijoituksia, jossa sijoittaja ostaa suoraan tiettyjä arvopapereita yhtiökohtaisesti. Näin voidaan hakea tuottoa arvopaperille yhden tietyn yhtiön osalta. Tällöin voidaan päästä suuriinkin tuottoihin, mutta tällaisissa arvopapereissa piilee myös korkeampi riski. (Hämäläinen 2005, 22.)

Toisena arvopaperisijoittamisen ryhmänä voidaan pitää erilaiset sijoitustuotteet, jotka sisältävät monia eri yksittäisiä osakkeita tai ovat sidonnaisia tiettyihin aloihin. Osa tuotteista on myös tarkoitettu hajauttamaan sijoituksia monien sijoituskohteiden lisäksi pidemmälle ajalle. Tällaisten sijoituskohteiden etuina ovat pienempi riskipitoisuus, mutta negatiivisena puolena suoriin sijoituksiin, tällaiset kohteet ovat yleensä vähem-

män tuottavia kohteita. Näiden kahden pääryhmän lisäksi on tarjolla myös paljon erilaisia kohteita ja niiden omaisuudet vaihtelevat kohteittain. Sijoittajan on kuitenkin itse päätettävä sijoitusprofiilinsa kannalta oikeat sijoituskohteet itselle. (Hämäläinen 2005, 23.)

Seuraavaksi perehdyntäisiin sellaisiin sijoitustuotteisiin, joita käytetään eniten ei ammattilaisten keskuudessa. Suurin osa sijoittajista sijoittavat muun päätyönsä ohessa ja näin heidän sijoitustoiminta ei välttämättä ole aivan niin aggressiivista ja tuottohakuista, mitä täysin ammattilaissijoittajilla. Näin ollen tavallisten sijoittajien keskuudessa suosituimpina sijoituskohteina ovat osakkeet ja erilaiset sijoitusrahastot. Uusimpina kohteina muiden sijoitusten lisäksi ovat tulleet muun muassa PS-tili, joka tarjoaa normaaleihin sijoituksiin verrattuna tiettyjä veroetuja. Muita vaihtoehtoja ovat esimerkiksi myös erilaiset indeksilainat ja sijoitusvakuutukset. (Hämäläinen 2005, 15 – 16.)

2.1 Osakkeet

Osakkeet ovat perinteisimpiä sijoituskohteita arvopaperimarkkinoilla. Osake on jonkin yhtiön liikkeelle laskema arvopaperi, joka oikeuttaa omistamaan tietyn osuuden yhtiöstä. Osake antaa myös, osakkeesta riippuen, äänioikeuden yhtiön tehdessä päätöksiä. Yhtiö laskee yleensä osakkeita markkinoille halutessaan vierasta pääomaa yhtiön toiminnan rahoittamiseen. Tällöin jotkin yhtiöt maksavatkin tuloksesta osinkoja sijoittajille. Osinkoa voidaankin pitää sijoituksen korkona. Osakkeiden etuna voidaan pitää ehdottomasti hyvää tuottoa. Siksi osakesijoitukset ovatkin houkuttelevia kohteita sijoittajille. Osakkeiden hinnan vaihtelu saattaa olla todella kovaakin ja näin sijoituksen arvo voi laskea ja nousta paljonkin. Tällaista riskiä voidaan pienentää sijoittamalla moniin eri osakkeisiin kerralla, jolloin yhden osakkeen mahdollinen suuri riski tasoittuu koko salkussa. Osakesijoituksessa haetaan yleensä suurta tuottoa ja pidemmän aikavälinen tuotoksi voidaankin odottaa 8 – 9 prosenttia. Tällöin kuitenkin sijoittajan on sijoitettava osakkeisiin pitkäjänteisesti ja odotettava sijoitusten nousua pidemmän ajan. (Pörssisäätiö 2008.)

Osakkeita voidaan pitää ominaisuuksien puolesta hyvänä sijoituksena varsinkin pitkällä aikavälillä. Tämä on todettu niin kansainvälisillä ja suomalaisillakin osakemarkkinoilla. Se on tuottanut Pörssisäätiön mukaan (2008) noin viisi prosenttiyksikköä paremmin kuin lähes riskittömät sijoitusvaihtoehdot, kuten korkosijoitukset tai valtion

obligaatiot. Osakkeiden keskimääräinen tuotto vuosien 1997 – 2006 välillä oli 14,4 prosenttia HEX Portfolio- ja OMXH Cap-indeksien mukaan. Jos vertailtu kohtana käytetään Yhdysvaltojen 500 suurimmasta yhtiöstä koostuvan S&P 500-indeksin saamaan aikaan tuottamaa 8,4 prosenttia, voidaan todeta kotimaisten markkinoiden osakkeiden tuoton olleen todella hyvä. (Pörssisäätiö 2008.)

Kun ajatellaan osakkeiden hoitoa ja varsinkin sen muunnettavuutta sijoituskohteesta valuutaksi, osakkeet ovat varsin vahvoja näillä rintamilla. Osakkeiden kurssit heilahtelevat välillä voimakkaastikin ja näin aktiivista kauppaa tekevälle sijoituksien realisointi ja varsinkin sen helppous on tärkeässä asemassa. Osakkeet ovat helposti muunnettavissa käteiseksi, koska niiden kysyntä ja tarjonta on suurta. Hämäläisen mukaan (2005) osakkeiden vaihto osakkeista euroiksi on helppoa esimerkiksi asunto- tai metsäkauppaan verrattuna. Jos sijoittaja aikoo myydä omistamansa asunnon tai metsäpalsan, hänen on suunniteltava ja hierottava kauppaa ostajan kanssa suhteellisen pitkään. Toisin taas osakekaupoissa osake vaihtaa omistajaa nykyisin täysin virtuaalisesti ja näin kauppa voidaan käydä helposti tietokoneen ja Internet-yhteyden avulla. Ostaja ja myyjä eivät näe kuin toistensa kauppvoja välittäneen pankkiiriliikkeen tunnuksen. Näin kauppa käydään täysin kasvottomasti. (Hämäläinen 2005, 23.) Kaupankäyntiä voidaan hoitaa ja tarkkailla täysin esimerkiksi verkkopankin kautta ja myös osinkojen maksu tapahtuu suoraan sähköisesti tilille (Pörssisäätiö 2008).

Osakemarkkinat ovat ehdottomasti seuratuin arvopaperilaji maailmalla. Myös jokapäiväisessä elämässä törmää päivittäin pörssien tapahtumiin vähintään uutisten kautta. Osakkeet ovat selkeimpiä ostokohteita sijoittajille ja tämä on yksi tekijä, joka tekee niistä helpon ja myös vaivattoman sijoituskohteen. Myös ihmisten puheenaiheet liittyvät usein seuratuimpien osakkeiden liikkeisiin ja niihin vaikuttaneisiin tapahtumiin. (Pörssisäätiö 2008.) Esimerkkinä voidaan pitää muun muassa Kauppalehden uutisoimaa (2010) uutista jossa kerrottiin Nokian tulevan älypuhelimien N8-mallin ehtivät sittenkin vielä syyskuun aikana markkinoille. Tämä uutinen olikin monien tiedossa ja tärkeänä puheenaiheena kahvikeskusteluissa. Näin osakkeiden kiinnostus ja tietämys kasvaa jokaisen kansalaisen keskuudessa. (Pörssisäätiö 2008.)

2.2 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahasto on sijoituskohde, jossa sijoitetut varat sijoitetaan erilaisiin rahoitusvälineisiin. Tällaisia kohteita ovat muun muassa osakkeet ja joukkovelkakirjalainat. Sijoitettu summa jakaantuu rahastosta huolehtivan yhtiön valitsemiin sijoituskohteisiin. Näin ollen sijoittajan ei itse tarvitse päättää kohteita, vaan voi luottaa ammattilaisten tekemiin valintoihin. Sijoittaja voi ostaa rahastojen osuuksia, jotka määrittävät kuinka suuren osan sijoittaja on ostanut salkkuunsa. Näiden osuuksien määrä kerrotaan sijoitusrahastojen arvolla ja näin saadaan sijoituksien valuuttamääräinen arvo. (Pörssisäätiö 2009.)

Nykyisin sijoitusrahastojen valikoima on todella suuri. Rahastojen sijoituskohteiden valikoima on runsas ja todella monipuolinen. Sijoitusrahastot jakaantuvat kolmen päävaihtoehdon alle. Korkorahastot tarjoavat maltillista arvonnousua sellaiselle sijoittajalle, joka ei halua ottaa paljota riskiä. Näin ollen tällaisten kohteiden positiivinen tuotto-odotus suhteellisen varmaa ja samalla se tarjoaa myös vähän riskiä. Tällaiset kohteet sijoittavat rahaston sisällä erilaisille korkomarkkinoille, joista voidaan saada edellä mainitun kaltaista tuottoa. Toisena vaihtoehtona rahastoissa on osakerahastot. Tällaiset rahastot sijoittavat osakemarkkinoille hajautetusti. Osakerahastosta riippuu paljon miten rahaston sijoitukset on hajautettu. Rahastot voivat olla muun muassa hajautettu toimialakohtaisesti, maa- tai maanosakohtaisesti tai yhdistellen molempia vaihtoehtoja. Näin voidaan rahaston tuotto voidaan kohdentaa haluttuihin sijoituskohteisiin ja hakea erilaisia riskikertoimia ja tuottomahdollisuuksia. Näiden kahden vaihtoehdon lisäksi on tarjolla myös yhdistelmärahastoja, jotka sijoittavat varansa osakkeisiin sekä korkosijoituksiin. Näin saadaan rahastolle osakepuolelta tuottoa ja korkopuolelta pienempää riskiä. Sijoittaja voikin valita näistä rahastoista omiin tarpeisiinsa sopivan sijoituskohteen. (Pörssisäätiö 2009.)

Kuten Hämäläinenkin kertoo (2005, 23) erityisesti osakkeisiin sijoittavien sijoitusrahastojen kautta pääsee nauttimaan osakesijoittamisen eduista suoria osakesijoituksia pienemmällä alkupääomalla. Sijoitusrahastojen kulurakenne suosii myös suoriin osakkeisiin sijoittamiseen verrattuna paremman vaihtoehdon pienemmillä summilla sijoittamiseen. Sijoitusrahastoihin voi sijoittaa pieniä summia kerralla ja näin säästää sivuun pieni summa kerrallaan, kuitenkin välttämällä suuren välityspalkkiot. Suoriin osak-

keisiin taas ei kannata sijoittaa paljon pieniä summia, koska kulurakenne syö tällöin suuren osan tuotosta. Rahastoja voidaankin pitää myös säästämisen yhtenä muotona, sijoittajan havitellessa perinteistä säästötiliä parempaa korkoa. Rahastosäästämisen etuna on myös huomaamatta kasvava sijoitettu pääoma. Sijoituksen arvo kasvaa näin sijoitusten mahdollisen tuoton lisäksi säännöllisesti säästetyllä pääomalla. (Hämäläinen 2005, 23 – 24.)

Sijoitusrahastot ovat kaikkiaan helppohoitoisia, koska sijoitusten hoitamisesta vastaavat sijoitusammattilaiset rahastoa ylläpitävässä yhtiössä. Näin ollen sijoittajan ei tarvitse vaivautua kuin valitsemaan itselle sopiva rahasto, sijoittaa siihen ja lopusta pitää huolta salkunhoitaja, joka saa palkkansa sijoitusten hoitamisesta. Sijoittaja voi erilaisten rahastojen kautta sijoittaa myös helposti ulkomaisiin kohteisiin, tarvitsematta itse tietää välttämättä mitään kyseisestä sijoituskohteesta. Näin ollen sijoitusrahasto sopii erittäin hyvin hyvää tuottoa ja kohtuullista riskiä hakevalla sijoittajalle. (Hämäläinen 2005, 24.)

2.3 Sijoitusvakuutus

Sijoitusvakuutus sopii erityisesti rahastosijoittamisesta pitävälle sijoittajalle, joka kuitenkin haluaa säästää sijoituskuluissa ja sijoittamiseen liittyvässä verotuksessa. Sijoittajan tuottoja syövät eniten juuri välityskulut ja voitosta maksettava vero. Sijoitusvakuutuksen etuna on kuitenkin se, että sijoituksen sisällä voidaan vaihtaa sijoitusrahastoja sijoittajan haluamalla tavalla, ilman että näistä siirroista peritään välityskuluja tai veroa. Kun sijoittaja myy sijoituksen sisällä eri rahastoja voitolla, ei hänen tarvitse maksaa tästä veroa. Näin hän voi sijoittaa suoraan saadut myyntivoitot toiseen rahastokohteeseen ja näin myös voitto kasvattaa lisää voittoa tulevassa rahastossa. Pääomaverot ja välityspalkkiot peritään vasta lopullisen sijoitusvakuutuksen myynnin kohdalla. (RVM 2010.)

Sijoitusvakuutukseen voidaan ostaa tuotteesta hieman riippuen korko-, osake- ja yhdistelmärahastoja. Näiden tuotteiden lisäksi voidaan sijoittaa myös erikoistuotteissa esimerkiksi suoriin osakkeisiin, jolloin mahdollisuudet riippuvat sijoitusvakuutusta tarjoavan yhtiön tuotevaihtoehdoista. Näin ollen tarjonta sijoitusten vaihteluun on laaja. Sijoitusvakuutuksiin liittyy usein myös erilaisia vakuutuksia, kuten kuolemanvaraturva. Tällainen vakuutus korvaa tuotteesta riippuen kuolemantapauksessa vakuu-

tuksessa mainitun summan, sijoituksen arvon lisäksi. Sijoitusvakuutus sopii hyvin tuottoa hakevalle ja pientä riskiä sietävälle sijoittajalle, joka on valmis sijoittamaan muutaman vuoden ajan kohteeseen. Sijoitustuote sopii myös sellaiselle sijoittajalle, joka haluaa itse seurata ja vaihtaa sijoituksen sisältöä, kuitenkin välttämällä välityspalkkiot ja muut kulut. (RVM 2010.)

2.4 Joukkovelkakirjalainat

Joukkovelkakirjalaina, eli joukkolaina, on erilaisten yhteisöjen laina jonka rahoittajana toimii sijoittajat. Yritykset, valtiot, kunnat ym. voivat laskea liikkeelle lainan, jonka rahoittajaksi pääsee kuka tahansa sijoittaja. (Kallunki ym. 2002, 90.) Liikkeellelaskijat antavat sijoittajalle velkakirjat, ostetun määrän mukaan. Näin yhtiö voi rahoittaa toimintaansa tällaisen menettelyn kautta. Sijoittaja, eli merkitsijä saa rahansa liikkeellelaskijalta tietyn ajan kuluttua. Tämän lisäksi lainaa kuuluu yleensä oikeus saada korvaus sijoitetusta summasta, kuten korkoa tai harvemmin käytetty osinkolippuna. (Dolceta 2010.)

Kaikkiaan on olemassa useita erityyppisiä joukkovelkakirjalainoja. Yleisin kaikista on kiinteäkorkoinen joukkovelkakirjalaina. Lainan korko määritellään ennen lainan ostamista ja tietyn määräajan päätteeksi merkitsijä saa sijoituksensa takaisin määrätyn koron kanssa. Vaihtuvakorkoisten joukkolainojen korko lasketaan joka vuosi tietyn indeksin avulla ja näin sijoituksen tuotto voi vaihdella jonkin verran sijoitusaikana. On olemassa myös indeksiin sidottuja joukkovelkakirjalainoja, jolloin korko vaihtuu suoraan esimerkiksi valitus pörssi-indeksiin mukaan. Vaihtovelkakirjalainat ovat osakeyhtiöiden liikkeelle laskemia lainoja. Näiden tuotto perustuu osaksi kiinteäkorkoiseen korkoon ja osa tuotosta voidaan vaihtaa yhtiön osakkeiksi, jotka voidaan jälkepäin myydä normaalien osakkeiden tapaan pois. Myös valtiot tarjoavat lainoja, eli tässä tapauksessa obligaatioita. Obligaatioiden korko on kiinteä ja se on määritelty sijoitusajan alussa. Obligaatioiden ominaisuutena on niille annettu vakuus. (Dolceta 2010.)

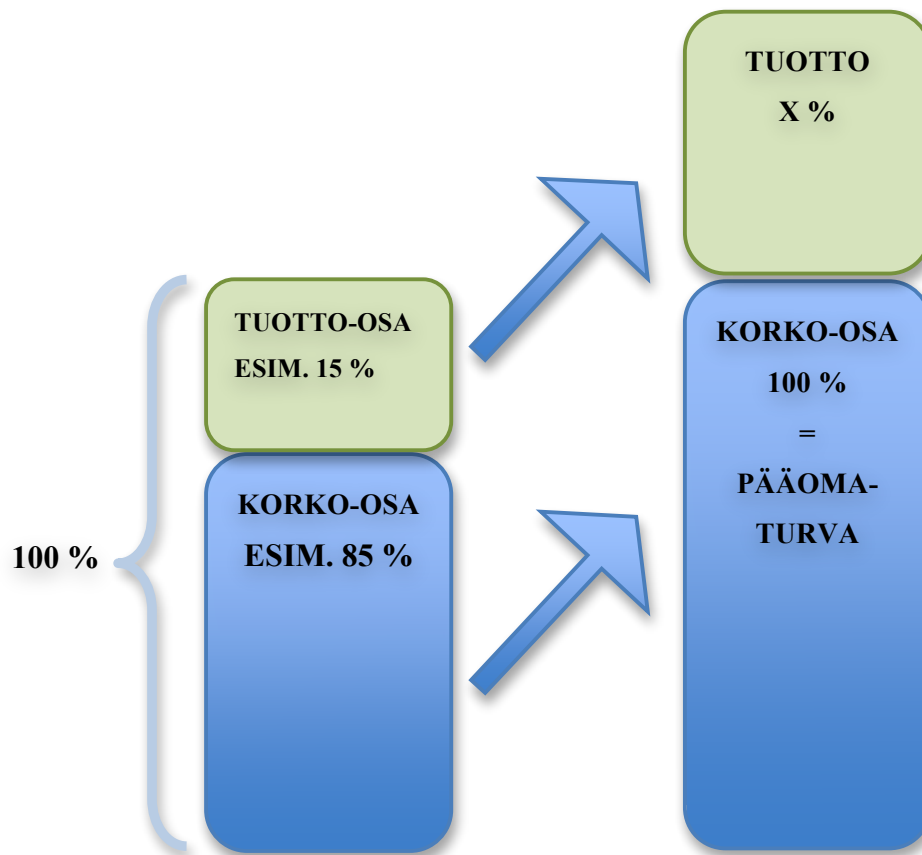
Joukkovelkakirjalainat sopivat erilaisille sijoittajille. Valtion obligaatiot tarjoavat lähes varmaa pääomaturvaa sijoitetulle rahalle, mutta kuitenkin tarjoavat kohtuullista korkoa. Kuten Hämäläinen kertoo (2005, 17) että esimerkiksi Suomen valtion joukkolainat ovat turvallinen sijoituskohde, toisin kuin taas esimerkiksi Latinalaisen Amerikan vastaavat. Monet talousvaikeuksissa olevat talousmaat ovatkin jättäneet joukko-

velkakirjojensa korot maksamatta ja ehdottaneet sijoittajille huonommilla ehdoilla olevia vaihtoehtoisia järjestelyjä (Hämäläinen 2005, 17). Joukkolainoja voidaan pitää sijoitussalkun vakauttajana tai varovaisen sijoittajan pääsijoituskohteena. Kuitenkin joukkovelkakirjalainat tarjoavat lainasta riippuen kohtuullista korkoa sijoituksille, olematta kuitenkaan kovin riskipitoinen sijoituskohde. (Dolceta 2010.)

2.5 Indeksilainat

Indeksilainat ovat tulleet viime aikoina yhä voimakkaammin ei-ammattimaisten sijoittajien keskuudessa suosituksi sijoituskohteeksi. Indeksilainalla on olemassa myös monta muuta nimeä. Markkinoinnissa voidaan käyttää muun muassa osakeindeksilaina, hyödykelaina tai pörssiobligaatio. Kuitenkin kaikkien näiden tuotteiden perusajatus on sama. Yleisesti indeksilainojen kohdalla käytetään myös nimitystä strukturoidut tuotteet. (Pörssisäätiö 2009.)

Indeksilainan peruseriaate pohjautuu hyvin paljon joukkovelkakirjalainaan, jonka tuotto perustuu jonkin kohde-etuuden kokonaisarvon kehitykseen. Tällaisia kohde-etuuksia voivat olla muun muassa osakeindeksi tai jokin hyödykekori. Tärkeä indeksilainan ominaisuutena on myös yleensä sen pääomaturva. Sijoitettu pääoma maksetaan vähintään takaisin riippumatta itse sijoituksen kehityksestä. Tuote onkin saavuttanut paljon kysyntää sijoittajien keskuudessa juuri monien sijoittajien haluavan pääomaturvan takia. Indeksilainoja tarjotaankin nykypäivänä todella paljon ja sijoittajienkin kannattaa vertailla eri liikkeellelaskijoiden tuotteita keskenään. Huomattavana seikkana on myös vertailla tuotteen kulurakennetta. Vaikka jokin tuote tuottaisi hyvin, saattaa siinä piillä suuret kulut. Näin onkin todella tärkeää vertailla rauhassa eri tuotteita keskenään kokonaisuudessaan. (Pörssisäätiö 2009.)

KUVIO 1. Indeksilainan tuoton muodostuminen (Pääomaturvatut sijoituslainat)

Indeksilaina koostuu yleensä pääomaturvan tekevästä korko-osasta ja tuoton mahdollistavasta tuotto-osuudesta. Oheisessa kuviossa 1 on kuvattuna perinteiden indeksilainan periaate viiden vuoden aikaperiodilla. Jos indeksilainan korko-osa on esimerkiksi 85 %, niin tämä tarkoittaa että sijoitetusta sijoituksesta 85 prosenttia menee sijoituksen sisällä korkosijoitukseen. Tämän osan on laskettu kasvattavan sijoitusta tietyn ajan päästä, että vaikka tuotto-osa ei tuottaisi yhtään, niin sijoitetun sijoituksen saisi kuitenkin kokonaisuudessaan pois. (Amos Partners 2010.)

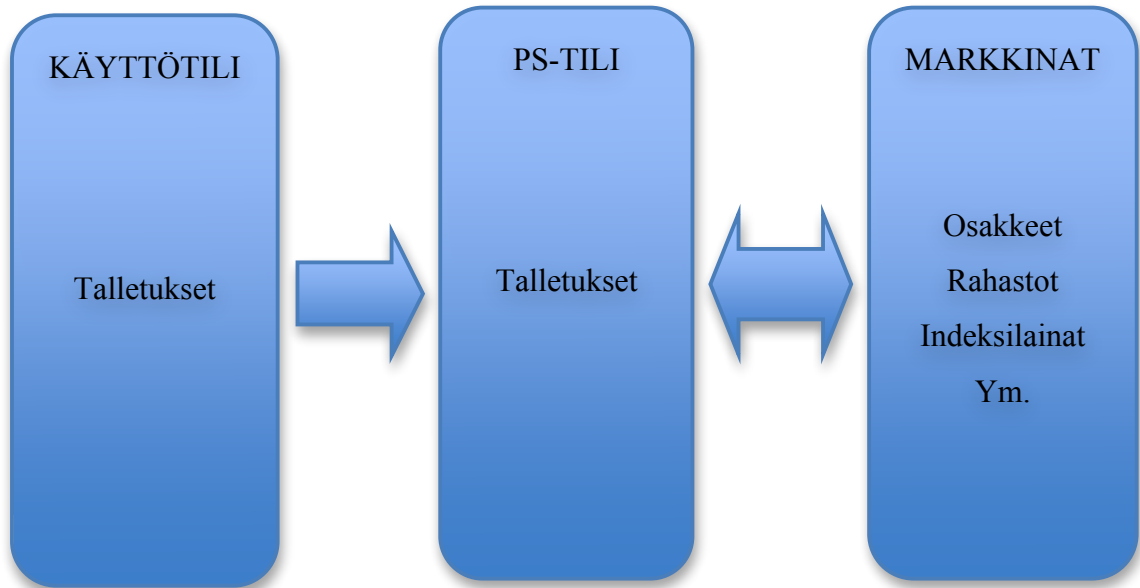
Kuviossa 1 on indeksilainan tuotto-osa, joka on 15 prosenttia. Tämä tuotto-osa tuottaa koko sijoituksen tuoton ja se voidaan sijoittaa hyvinkin riskipitoisiin sijoituksiin, kuten johdannaisiin. Näin voidaan saavuttaa sijoitukselle korkeitakin tuottoja ja silti pääoma on kokonaisuudessaan turvattu. Tällaisten sijoitusten normaali sijoitusaika on

yleisesti 2 – 6 vuoden mittaisia. Indeksilaina tarvitsee hieman pidemmän sijoitusajan, jotta korko-osan tuotto ehtii kattamaan tuotto-osan. Tällaisia arvopapereita voidaan kuitenkin myydä pois myös sijoitusaikana. Tällöin markkinahinta määrittelee sijoituksen arvon ja näin sijoitus voi olla myös alle sijoituksen nimellispääoman. Pääomaturva on voimassa ainoastaan sijoituksen eräpäivänä. (Amos Partners 2010.)

Indeksilaina sopii erinomaisesti sellaiselle sijoittajalle, joka arvostaa erityisen paljon pääomaturvattuja sijoitusvaihtoehtoja, kuitenkin menettämättä markkinoiden mahdollista tuottopotentiaalia. Sijoittaja voi sijoittaa pääomaturvattuun tuotteeseen milloin vain, tarvitsematta pelätä sijoituksiensa arvon laskevan. Tällöin kuitenkin voidaan odottaa hyvääkin arvonnousua sijoitukselle, jos markkinoiden kehitys on suotuinen sijoitusaikana. Sijoituksen riskinä voidaan pitää pääomaturvatun tuotteen kohdalla liikkeeseenlaskijariskiä. Riski toteutuu, jos liikkeellelaskija todetaan maksukyvyttömäksi ja näin ei pysty vastaamaan sitoumuksistaan. Tämän sijoituskohteen yhtenä erityispiirteenä on myös sijoituslainan tarjoama hyvä sijoitusmahdollisuus. Rahoituslaitokset antavat erittäin paljon helpommin lainaa pääomaturvattuihin sijoituskohteisiin, kuin täysin pääomaturvattomiin vaihtoehtoihin. Näin ollen pankkirahoituksen avulla voidaan päästä suuriinkin tuottoihin, kun tällaisen rahoitusvaihtoehdon käyttö voi tarjota verohyötyjäkin. (Amos Partners 2010.)

2.6 PS-Tili

PS-tili, eli pitkäaikaissäästämistili, on hieman erilainen sijoitusmuoto sijoittajalle, mitä aiemmat vaihtoehdot. Sijoituskohde tarjoaa kuitenkin samanlaisia mahdollisuuksia mitä aiemmat vaihtoehdot, mutta päätarkoituksena sillä on eläkesäästäminen. Lakimuutos PS-tilistä tuli voimaan vuoden 2010 alussa, jolloin se tuotiin markkinoille monien eri tahojen kautta, kun pankit, rahoituslaitokset ja sijoituspalveluyritykset esittelivät omat PS-tiliin pohjautuvat tuotteensa. PS-tili ei sinänsä ero kovinkaan paljoa tavallisesta sijoitustoiminnasta, mutta se sisältää niiden lisäksi eläkesäästämismahdollisuuden ja tuo tiettyjä veroetuja. PS-tilin tarkoitus on tarjota vaihtoehtoinen sijoitustapa säästää lisäturvaa eläkepäiville. Tuote tarjoaa lähes kaikki sijoitusmahdollisuudet, mitä on suorissakin sijoituksissa, mutta tili on sidottu ainoastaan eläkesäästämiseen. (Veronmaksajat 2010.)

KUVIO 2. PS-tilin muodostuminen

PS-tiliä voidaan helpoiten kuvata erilliseksi tiliksi, kuten kuviosta 2 nähdään. Tällaiseen tiliin sijoitettua varallisuutta voidaan sijoittaa erilaisiin sijoituskohteisiin ja tarvittaessa myydä pois, jolloin sijoitus muuttuu taas rahaksi tilille. Käyttöttililtä voidaan siirtää rahaa erilliselle PS-tilille, jonka kautta voidaan hallinnoida omia sijoituksiaan. PS-tilille voidaan siirtää rahaa esimerkiksi kerran kuussa, jolloin sitä voidaan pitää tavallisen säästötilin kaltaisena säästötilinä. PS-tili tuo kuitenkin uusia mahdollisuuksia vanhanmallisen eläkesäästämisen rinnalle, jossa ei voinut sijoittaa kuin erilaisiin rahastoihin. Nyt PS-tilin avulla voidaan sijoittaa hyvin moniin eri sijoituksiin, oman sijoitusstrategien mukaan. Näin voidaan helposti määritellä ja hallinnoida oman sijoituksen riskipitoisuutta. (Veronmaksajat 2010.) PS-tili tuo myös ominaisuuden, jossa mahdollisista myyntivoitoista ei peritä veroa sijoituksen sisällä. Näin voidaan sijoittaa saatu voitto kokonaisuudessaan tuottamaan lisää johonkin toiseen sijoitukseen. Vero peritään sijoitusten myyntivoitoista vasta kun niitä aletaan nostamaan myöhemmin eläkeiän koittaessa. (Pörssisäätiö 2010.)

PS-tilin ominaisuutena on, että varoja voidaan ruveta nostamaan vasta 63-vuoden iässä, eli vuonna jolloin nykyisen lain mukaan pääsee eläkkeelle. Tämä tarkoittaakin käytännössä sitä, että varat on sidottu PS-tilille, kunnes sijoittaja pääsee eläkkeelle. Lisäehtona on myös, että varoja voidaan nostaa 10 vuoden tai sitä pidemmän ajan ku-

luessa eläkeiästä. Tili voidaan lopettaa kesken määräajan ainoastaan työttömyyden tai muun vaikean taloudellisen tilanteen vuoksi, kuten menettäessään työkyvyn. Tällöin kuitenkin menettää tilin verohyödyn. Merkittävin hyöty uudesta PS-tilistä on kuitenkin sen tarjoama verohyöty. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että sijoittaja voi vähentää maksimissaan 5 000 euroa sijoittamista rahoista pääomaveronpiiriin kuuluvista tuloista. Tämä tarkoittaa maksimissaan 1 400 euron suuruista veroetua yhtä verovuotta kohden.(Veronmaksajat 2010.)

PS-tili sopii hyvin eläkesäästäjälle, joka haluaa itse määritellä eläkesäästönsä sisällön ja samalla haluaa valita riskitason, mitä on valmis kestämään. Näin PS-tilin avulla voidaan saavuttaa hyvin yksilöllisiä sijoitusratkaisuja, kuitenkin tarkoituksena säästää lisäansioita valtioneläkkeen lisäksi tuleville eläkepäiville. Sijoittajan on kuitenkin sijoitettava vain ylimääräisiä varojaan, sillä niiden poissaanti on todella hankalaa ja silloin menettää tärkeä veroedun. Eläkesäästäjän etuna on myös saavutettava veroetu, joka luo ominaisuuden, mitä muissa sijoitusvaihtoehdoissa ei ole. (Veronmaksajat 2010.)

3 SIJOITUSTEN TUOTTO, RISKI JA AIKA

Kun erilaisilla arvopapereilla ja sijoitustuotteilla käydään kauppaa, on aina tiedettävä millainen tuotto-odotus kyseisellä sijoituksella on. Tämän lisäksi vielä tärkeämmäksi asiaksi nousee sijoituksen ennakoitu riski. Kolmanneksi tarkasteltavaksi asiaksi pitää ottaa huomioon myös aiotun sijoituksen aika. Näiden kolmen eri elementtien avulla saadaan laskettua erilaisten sijoitustuotteiden soveltuminen, kutakin tarvetta vastaavaksi. Nämä eri tekijät tekevät jokaisesta sijoituksesta aivan erilaisen ja tällöin myös erilaisten kombinaatioiden löytäminen on jokaisen sijoitustuotteen valinnan avainasia, jokaiselle sijoittajalle.

Kun puhutaan sijoittamisesta johonkin sijoituskohteeseen, nousee ensimmäiseksi ja tärkeimmäksi asiaksi yleensä tuotto-odotus. Tämän arvon avulla voidaan määrittää kohdesijoituksen arvo sijoittajalle. Kuitenkin aina on muistettava, että kun tavoitellaan suuria tuottoja, riski tai sijoituksen aika nousee usein todella korkealle. Tällöin sijoittajan on hyväksyttävä tällainen kompromissitilanne, tai etsittävä toinen sijoitus, joka vastaa paremmin kokonaisuudessaan tarvetta. Varsinkin aloittavien sijoittajien keskuudessa unohdetaan usein tuotteen riski, puhuttaessa vain ja ainoastaan tuotosta. Ku-

ten vanha sanonta kuuluu ”Ei ole olemassa ilmaista lounasta!” pitää edelleen täysin paikkaansa. Mitään, mikä näyttää liian hyvälle ollakseen totta, ei pidä yleensä paikkaansa, ainakaan sijoitusmaailmassa. Toisaalta sijoittaja haluaa enemmän korvausta ottamalleen riskille. Mitä suurempi riski, sitä suuremman korvauksen sijoittaja vaatii. (Hyöty 2006, 357.)

3.1 Tuotto

Sijoitusten tuotto on usein tärkeimmässä roolissa valittaessa sopivaa sijoitustuotetta. Tuotolla lähdetään usein tekemään ensimmäistä valintarajasta tuotteiden kesken ja tämän jälkeen mietitään muita tuotteen tuomia elementtejä, kuten riskiä ja sijoituksen aikaa. Kun sijoittaja tekee sijoituspäätöksiään, hän ei tiedä tulevaa tuottoa, riippuen sijoitustuotteesta, vaan tietää ainoastaan tuottoennusteen. Ennuste voidaan määritellä esimerkiksi tietyn tuotteen historian mukaan, erilaisten analyysien perusteella tai vain ainoastaan oman tuntemuksen mukaan, miten tulevaisuus muuttaa sijoituksen arvoa.

Kun lasketaan sijoitusten lopullista tuottoa, on tällöin otettava monta asiaa huomioon. Tuotto perustuu pääomavoitosta tai –tappiosta ja osingosta. Lopullinen nettoarvo saadaan vähentämällä vielä mahdollinen vero voitto-osuudesta. (Hyöty 2006, 357.) Näin saadaan lopullinen tuotto sijoitukselle kokonaisuudessaan. Erityisen tärkeää sijoituksissa on huomioida kaikki kulut, mitä koituu oston ja lopullisen myynnin välillä. Varsinkin aloittelijoiden keskuudessa voi usein törmätä puheisiin, missä korostuvat ainoastaan bruttotuotto sijoitukselle. Kun sijoitetaan puhtaasti esimerkiksi osakkeisiin osakemarkkinoilla, pitää huomioida monet tekijät, jotka laskevat lopullista tuottoa.

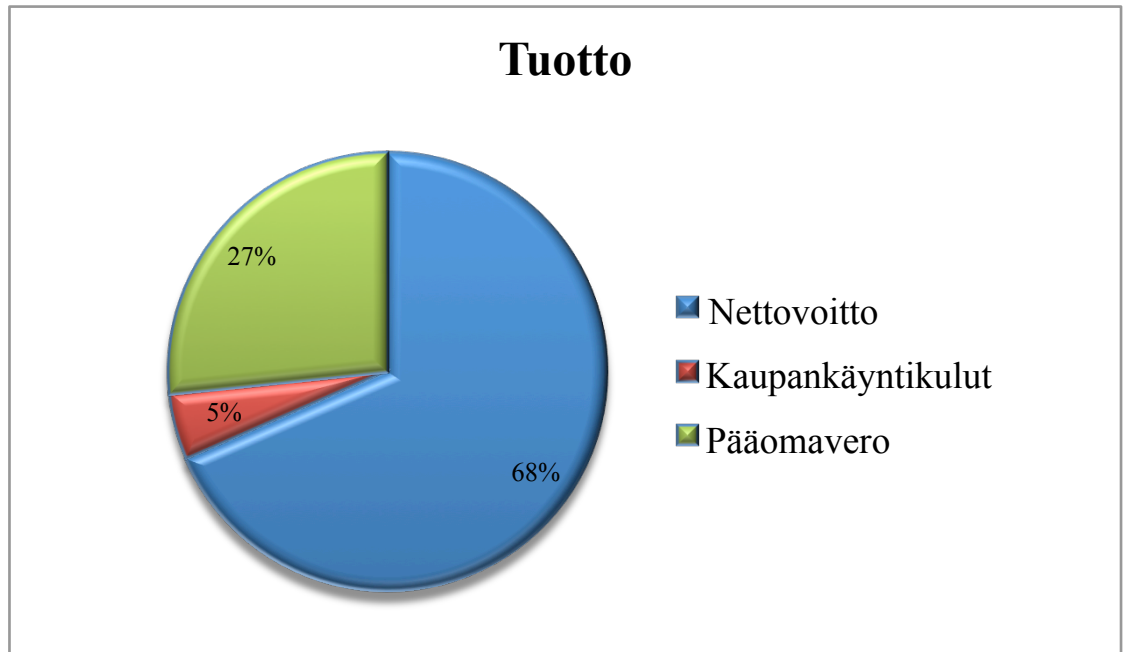
Osakkeiden kohdalla tuotto koostuu osakkeen hinnankehityksestä ja osingoista. Osingot ovat todella tärkeä tuottoerä arvopaperimarkkinoille sijoittaessa, sillä useat yhtiöt maksavat osinkoja osakkeenomistajilleen. Osinkoja verotetaan Valtiovarainministeriön (2010) säädösten mukaan seuraavasti: ”Julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta 70 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa, kun osingonsaajana on luonnollinen henkilö tai kuolinpesä.” Veronalaisesta osuudesta verotetaan sama pääomavero, jokaesimerkiksi osakkeiden myyntivoitostakin. Jotkin sijoittajat sijoittavat vain sellaisiin osakkeisiin, joiden yhtiöt maksavat hyvää vuotuista osinkoa. Tällainen sijoitustapa onkin erityisen pitkäntähtäimen sijoitusaikataululla sijoittavien käytössä. Osakkeen tuotto jossakin ajanjaksona voidaan laskea

seuraavasti: osakkeen tuotto = (osakkeen myyntihinta – osakkeen ostohinta + saadut osingot) / osakkeen ostohinta (Martikainen 2000, 121).

Esimerkkitapauksena voidaan ottaa Nokian osake, jolla käydään kauppaa Helsingin pörssissä. Nokian osakkeita ostetaan 10 000 eurolla, hintaan 7 euroa per kappale. Kappalemääräisesti osakkeita saadaan $10\,000\text{ €} / 7\text{ €} = 1\,428,57$ kappaletta. Tällöin ostovaiheessa vähennetään välittäjästä riippuen tietyt kaupankäyntikulut. Tässä esimerkissä voidaan käyttää Osuuspankin (2010) kaupankäyntikuluja, jotka ovat oston ja myynnin yhteydessä samat. Välityspalkkio on 0,25 % ja toimitusmaksu 8 euroa. Oston välityspalkkiokulut ovat tällöin $10\,000\text{ €} * 0,0025 + 8\text{ €} = 33\text{ €}$. Myynti tapahtuu myöhemmin, jolloin osakkeen kurssi on noussut euron, eli osakkeet myydään 8 euroa kappaleelta. Voittoa osakkeelta saadaan siis $1\,428,57\text{ kpl} * 1\text{ €/kpl} = 1428,57\text{ €}$. Tämän jälkeen myyntihinnasta vähennetään vielä kaupankäyntikulut $11\,428,57\text{ €} * 0,0025 + 8\text{ €} + 33\text{ €} = 69,57\text{ €}$. Lopuksi kaupankäyntikulujen jälkeen voitosta vähennetään pääomavero, joka vuonna 2010 on Veronmaksajien (2010) mukaan 28 %. Pääomavero on tällöin $(1\,428,57\text{ €} - 69,57\text{ €}) * 0,0028 = 380,52\text{ €}$. Lopullinen voitto nähdään seuraavasta laskelmasta:

Myyntihinta	11 428,57 €
- Ostohinta	10 000,00 €
=	1 428,57 €
- Oston kaupankäyntikulut	33,00 €
- Myynnin kaupankäyntikulut	36,57 €
=	1 359,00€
- Pääomavero (28 %)	380,52 €
Myyntivoitto	978,48 €

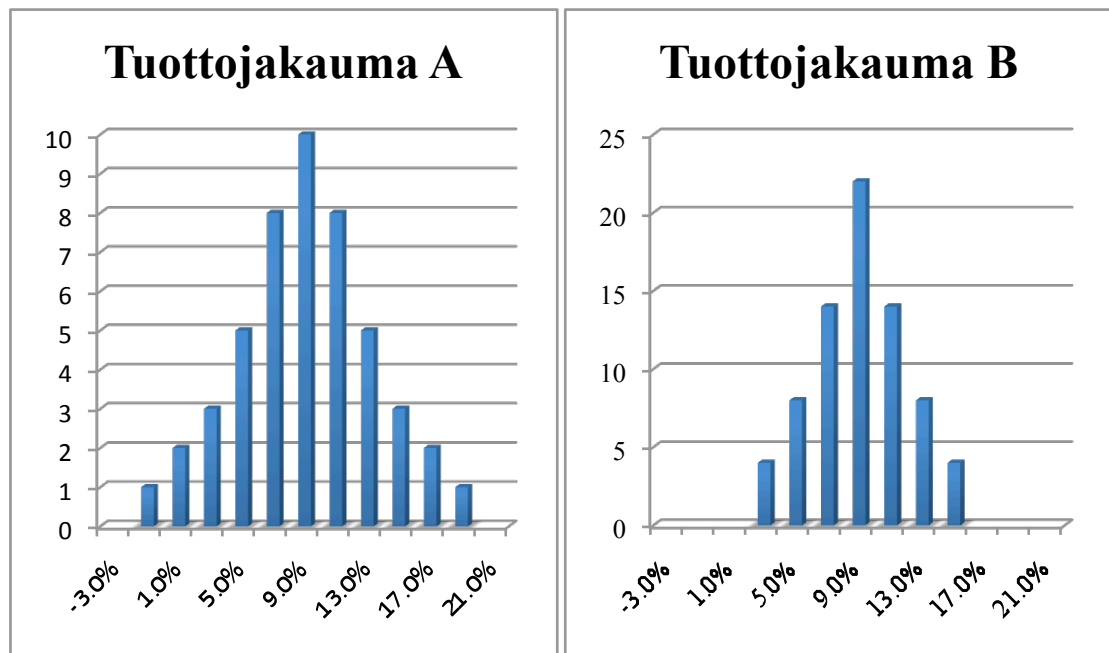
Kuten aiemmasta laskelmasta voidaan huomata, tuoton laskemisessa pitää ottaa huomioon paljon muutakin kuin pelkkä bruttovoitto. Suomen verotuskäytännön ja kaupankäyntikulujen osuus tuotosta on todella suuri. Tämä asia onkin oltava sijoittajien mielessä tarkoin, jotta tuotto-odotukset eivät ole liian korkeita. Oheisesta kuvioista 3 voidaan katsoa, miten esimerkkitapauksessa lopullisesta tuotosta vähennetään vielä yllämainitut kulut ja verot. Näin voidaan todeta että tuotosta saadaan ainoastaan 68 % puhdasta tuottoa, kaikkien vähennysten jälkeen.

KUVIO 3. Kaupankäyntikulujen ja pääomaveron osuus tuotosta

Pääomaverot maksetaan vasta seuraavana vuonna verolaskelman jälkeen. Tämä onkin syytä ottaa huomioon erityisen tarkasti, sillä suurien voittojen kohdalla tulee myös suuret veroseuraamukset. Veroja ei kuitenkaan oteta pois saman tien, myyntihinnan tullessa tilille, vaan vero-osuus pitää maksaa seuraavana vuonna, verolaskelmien jälkeen. Moni sijoittaja onkin kohdannut vaikeuksia, kun voittovarot ovat kokonaisuudessaan sijoitettu jo eteenpäin seuraavana vuonna ja kuitenkin voittovaroista pitäisi maksaa osa veroina valtiolle.

Sijoittaja on huolissaan enemmän heikommasta tuotosta, kuin tuotteet tuomasta riskistä. Kokonaishajontaa mittaavaa keskiarvoa käytetään riskin mittarina, koska sitä on helppo vertailla. Normaalijakautunut tarkoittaa, että on yhtä suuri riski parempaan, kuin heikompaan tuottoonkin. Kahdesta eri jakaumasta sijoittaja valitsee yleensä sen, kumman poikkeama on pienempi. Kuviosta 4 nähdään hyvin, miten kaksi eri sijoitusta jakaa mahdolliset tuotot eritavalla. Sijoitus A:n tuotto jakautuu paljon leveämmälle alalle ja tuoton vaihtelut ovat vähäisemmät. Sijoitus B:ssä taas tuottojakauma on paljon kapeampi, mutta tuoton vaihtelut paljon suuremmat. Useimmat sijoittajista valitsevat yleensä enemmän vaihtoehdon B:n, A:n sijasta. Tämä kertookin paljon siitä, miten sijoittajat valitsevat sijoituskohteensa. (Hyöty 2006, 359.)

KUVIO 4. Tuottojakaumat, kaksi sijoitusta A ja B

3.2 Riski

Ihmistä voidaan sanoa, että he jotka pelkäävät ukkosta ja salamointia ovat tyhmiä, koska he yliarvioivat pienen todennäköisyyden siitä, että salama iskee heitä (Puttonen & Kivisaari 1998, 194). Tätä voidaan pitää ainakin osittain totuudenmukaisena ajatuksena, sillä riski siitä että salama osuu ihmiseen ukkosen aikana, on todella minimaalinen. Tätä voidaan kuvata lähes yhtä varmana asiana kuin lotossa voittamista. Kuitenkin jotkut ihmiset pelkäävät todella paljon ukonilmaa. Tämä johtuu siitä, että ihmiset eivät pelkää itse ukkosta, vaan sen tuomaa tuhoa. Tämä tarkoittaaakin sitä, että tällainen ihminen laittaa liian suuren painoarvon mahdolliselle seuraukselle, vaikka tietää riskin tapahtua huonoja asioita olevan todella pieni. Vastaavana asiana voidaan pitää myös lentopelosta kärsivistä ihmisistä. Lähes kaikki ihmiset tietävät että lentäminen on paljon turvallisempaa kuin vaikka autolla ajaminen. Kuitenkin moni pelkää lentämistä todella paljon, vaikka voivat tiedostaa asian, että lentokentälle tulo autolla oli paljon riskisempää kuin itse lentäminen. (Puttonen & Kivisaari 1998, 194.)

Tällainen riskinajattelumalli on osittain ihmisillä myös rahallisen omaisuuden hoidossa. Ihmiset voidaan jaotella karkeasti kahteen eri riskiryhmään. Ensimmäinen ryhmä on riskinkarttajiä jotka pelkäävät paljon riskiä ja toinen ihmisryhmä on riskiä suosivia. Riskiä suosivat laittavat yleensä suuren painon pienelle mahdollisuudelle voittaa tai

saavuttaa merkittävästi tuottoa ja vähemmän painoa isommalle todennäköisyydelle hävitä paljon. Toisen ryhmän ongelmana onkin oman kerätyn pääoman säilyttäminen ja vain riskittömän tuoton kerääminen. Kuitenkin sijoitusmaailmassa näin toimivat ihmisryhmät voivat kuitenkin toimia aivan eritavalla muualla elämässä. Monet esimerkiksi lottoavat säännöllisesti, vaikka sen riski menettää pääomat ovat todella korkealla. Kuitenkin ryhmään kuuluvat ihmiset voivat pitää kaikki rahansa pankin normaaleilla tileillä, mahdollisimman riskittömässä tilassa. (Puttonen & Kivisaari 1998, 194 – 195.)

Tällainen riskiensietokyvyn vaihtelevuus onkin kuitenkin välttämätön asia maailmanlaajuisesti ajatellen. Elämästä tulisi todella hankalaa, jos kaikki pelkäisivät lentämistä kuollakseen. Tällöin ei olisi olemassa yhtään lentoyhtiötä tai ne olisivat todella harvassa. Toisaalta taas jos kaikki ottaisivat todella paljon riskiä, esimerkiksi lottoamalla tai pelaamalla muita uhkapelejä suurella osalla rahoistaan, ihmisten varallisuus voisi olla todella paljon pienempi. Kuitenkin talousmaailma tarvitsee molempia sijoitusryhmään kuuluvia. Uudet teknologiayritykset tarvitsevat hieman enemmän riskiä sietäviä sijoittajia sijoittamaan yritykseen. Mutta myös perinteisemmät pienemmän riskin yritykset tarvitsevat sijoitettua pääomaa, vaikka eivät pystyisi tarjoamaan läheskään yhtä korkeaa tuottoa, mitä juuri markkinoille tullut kehittämätön ja hapuileva pienyritys. (Puttonen & Kivisaari 1998, 195.)

Sijoitusten riski koetaan usein, varsinkin varovaisten sijoittajien keskuudessa, todella negatiiviseksi asiaksi. Riskiä ei usein haluta ottaa kuin ainoastaan vähäisissä määrin. Riskinsietokyky kertoo paljon sijoittajan toimintatavasta. Tärkeintä onkin sijoituspäätöksissä ensin tunnistaa sijoittajan riskinsietokyky. Tämän avulla voidaan tehdä sijoitusanalyysyjä erilaisista sijoituskohteista, mitkä sopivat kullekin sijoittajaprofiilille. Usein riskillä ymmärretään vain sijoituksen tappioiden mahdollisuus, mutta tarkkaan ottaen riski sisältää käsitteet sijoituksen voiton ja tappion mahdollisuudesta. Sana riski tulee latinankielisestä termistä ”risicum” ja tämä tarkoittikin alun perin mahdollisuutta. Tämä tarkoittaaakin sitä, että sana ei ole pelkästään negatiivinen vaan se sisältää myös mahdollisuuden onnistua. (Kallunki ym. 2002, 23.)

3.3 Sijoittajan riskinsietokyky

Kun puhutaan pelkästään sijoittajan riskinsietokyvystä, sillä tarkoitetaan yleensä sijoittajan kykyä suhtautua tappioiden syntymiseen erilaisissa sijoituksissa. Erilaiset sijoittajaprofiilit erottuvat paljon toisistaan juuri riskinsietokyvyn takia. Toiset sijoittajista eivät menetä yöuniaa, vaikka omat sijoitukset olisivat jossakin vaiheessa pakka- sella. He voivat näin hyväksyä arvonvaihteluita paljonkin, tavoitellessaan mahdollisia suuria tuottoja. Toiset sijoittajat taas eivät voi edes ajatella omien sijoituksiensa negatiivista tuottoa, edes väliaikaisesti. He tyytyvätkin täten pienempiin tuotto- odotuksiin, koska eivät ole valmiita ottamaan riskiä sijoituksissaan. Näitä kahta ääri- pään sijoittajaprofiilia ei voida laittaa paremmuusjärjestykseen ja molemmat ovat täy- sin oikeita päätöksiä tekeviä. Toiset sijoittajat ovatkin vain valmiimpia riskeeraamaan enemmän, tavoitellessaan suurempia voittoja kuin toiset. Kuitenkaan sijoittajien ei kannata ottaa enempää riskiä mitä he kestävät, tavoitellessaan suurempia tuottoja. (ks. esim. Kallunki ym. 2002, 24.) Tähän sopiikin hyvin vanha sananpars: ”Riskin määrä on silloin sopiva, kun ei menetä sen takia yöuniaa”.Kun etsitään oman sijoitusstrate- gien mukaisia sijoituskohteita, tärkeintä on valita sijoitus ja sen riskitaso oman riskin- sietokyvyn mukaan. Kukaan ei ole samanlainen sijoittaja kuin joku toinen. Tämän takia kannattaakin aina pysyä oman riskitason sijoituksissa. Toisaalta kukin sijoittaja ei voi arvioida omien sijoitusodotusten täyttymistä ennen sijoitussuunnitelmien täyt- tymistä ja tämän verrata näin odotuksia tuloksiin. (Harrison 2000, 61.)

Kokonaisvaihtelulla voidaan mitata sijoituksen tuotto-odotuksen riskiä ja keskihajonta kertoo, kuinka paljon sijoituksen tuotto vaihtelee. Keskihajonnan avulla voidaan tehdä päätelmiä sijoitustuotteen riskitasosta. Esimerkiksi osakkeiden hinnat muuttuvat nope- ammin ja enemmän kuin vastaavasti matalampi riskiset ja tuottoiset korkorahastot. Tämä tarkoittaa sitä, että keskihajonta on suurempi osakkeissa, kuin rahastoissa. Mitä suurempi keskihajonta, sitä suurempi on tuotteen riski, mutta toisaalta taas suurempi tuotto-odotus.(ks. esim. Kallunki ym. 2002, 30.)

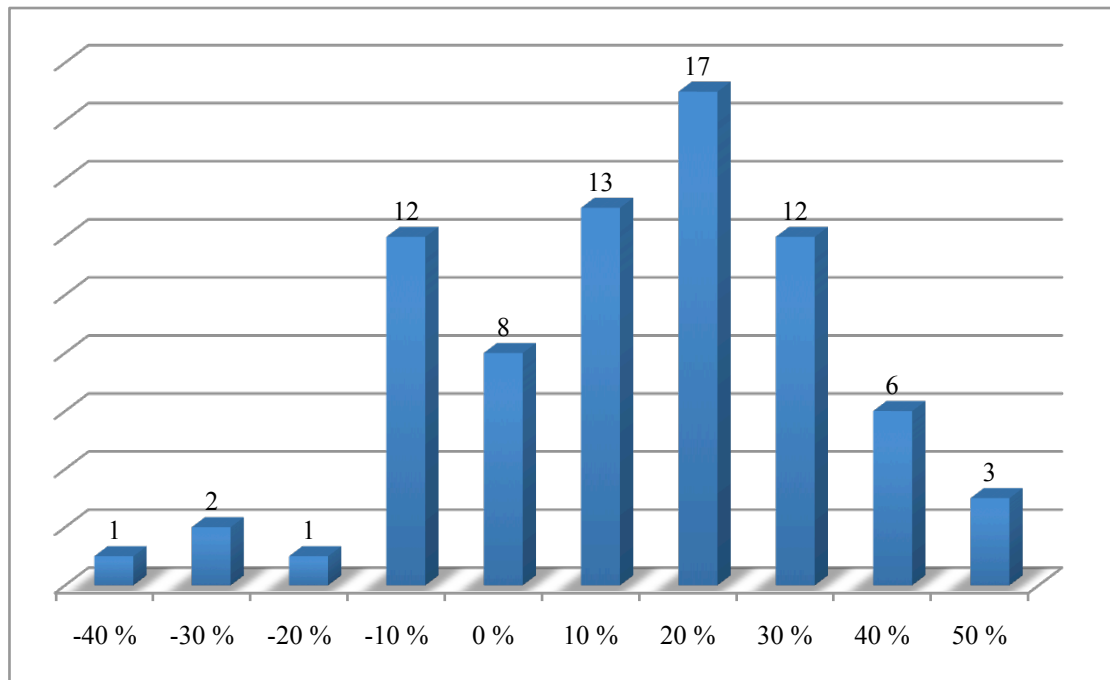
TAULUKKO 1. Eri sijoituskohteiden keskimääräinen vuosituotto Yhdysvaltojen rahoitusmarkkinoilla vuosina 1926 – 2000 (IbbotsonAssociates)

Sijoituskohde	Tuotto (%)	Keskihajonta (%)
Markkina-arvoltaan pienten yritysten osakkeet	17,3	33,4
Markkina-arvoltaan suurten yritysten osakkeet	13,0	20,2
Yritysten liikkeelle laskemat joukkolainat	6,0	8,8
Valtion obligaatiot	5,7	9,4
Rahamarkkinasijoitukset	3,9	3,2
Inflaatio	3,2	4,4

Taulukosta 1 nähdään, miten vuosien 1926 ja 2000 välisenä aikana tuotto on korreloinut vahvasti tuoton ja keskihajonnan välillä. Mitä suurempi tuotto kyseisenä aika on ollut, sitä suurempi keskihajonta on tästä myös seurannut. Tämä johtaakin vahvasti näkemyksen vahvistumiseen siitä, että erilaisten riskiprofiilien sijoituspäätöksiä pohtiessa, kannattaa perehtyä paljon sijoituksen heilahteluun. Tosin historiallinen tuotto ei takaa saman toistuvan tulevaisuudessa, mutta luvuista voidaan kuitenkin tehdä alustavia päätelmiä ja suuntaa antavia johtopäätöksiä sijoituksen riskipitoisuudesta.

Riskin olennaisin tekijä on tuotonvaihtelu eri ajanjaksojen aikana. Eli kuinka paljon sijoituksen arvo muuttuu. Tuoton vaihtelu tarkoittaa sitä, että tuotto vaihtelee ylös-, että alaspäin. Kuviosta 2 voidaan nähdä, miten suurten yritysten osakkeiden vuosituotto on vaihdellut 1926 – 2000 välisenä aikana. Kuviosta nähdään frekvenssijakauma, joka kuvaa sitä, että kuinka monena vuotena suurten yritysten osakkeet ovat tuottaneet prosentuaalisesti tietyn suuruisen tuoton. Tästä voidaan nähdä miten tuotot ovat vaihdelleet lähes symmetrisesti keskimääräisen tuoton ympärillä. Aiemmasta taulukosta 1 voidaan nähdä, että keskimääräinen poikkeama on keskihajonnan perusteella 20,2 % samana aikana. Taulukosta 2 voidaankin nähdä miten hyvin aiemmin pohdittu riskin olemus toteutuu, eli riski tarkoittaa myös tuoton mahdollisuutta, eikä vain ainoastaan negatiivista tuottoa sijoitukselle. (ks. esim. Kallunki ym. 2002, 31.)

TAULUKKO 2. Markkina-arvoltaan suurten yritysten osakkeiden vuosituottojen jakauma Yhdysvaltojen rahoitusmarkkinoilla vuosina 1926 – 2003 (IbbotsonAssociates)

Tulevien riskien ennustaminen perustuu hyvin paljon siihen, että menneiden tapahtumien odotetaan uusiutuvan tietyn ajanjakson sisällä uudestaan. Tällainen riskikäyttäytyminen voidaan usein liittää pelaamiseen ja sijoittamiseen, sillä kummassakaan tapauksessa lopputulosta ei voida aina tietää. Sijoittamisessa riski koetaan erityisesti epävarmuudella sijoituksen tulevaan tuottoon. Riski muodostuu näin tuoton suuruuden odotuksesta. Mitä korkeampaa tuottoa havitellaan, sitä suuremmaksi nousee myös sijoituksen riski. Sijoitus voi olla täysin riskitön ainoastaan niissä tapauksissa, kun tuleva tuotto tiedetään varmasti ennen sijoitusta. Tällaisia tapauksia on esimerkiksi pankkien erilaiset määräaikaisten korkotilit, joille pankki lupaa tietyn koron tietyllä ajalla. Usein näissä talletuksissa jäädytään kuitenkin suhteellisen pienelle tuotolle. Vaikka sijoittajat yrittävät ennustaa sijoituksen tulevaan tuottoa menneisyyden avulla, säästämisen ja sijoittamisen yksi perussäännöistä onkin, että tulevaisuutta ei voida ennustaa menneisyyden avulla. (ks. esim. Alhonsuo ym. 2009, 40.)

3.4 Riskilajit

Ajatellessa osakkeita ja niiden riskejä, osakesijoittaja joutuu sijoituksiaan miettiessään ottamaan huomioon monenlaisia eri riskejä, jotka vaikuttavat olennaisesti sijoitukseen.

Eniten riskiä tällaisissa tapauksissa tuo osakekohtainen riski, markkinariski ja ajoitusriski. Näihin kolmeen päätekijään sitoutuu vahvasti myös muut riskien eri muodot kuten rahoitusriski, korkoriski, inflaatoriski, verotusriski, poliittinen riski ja niin edelleen. (Hämäläinen 2005, 55.)

Yhtiökohtainen riski

Yhtiökohtainen riski tarkoittaa riskiä joka kohdistuu yhteen ja ainoaan yhtiöön. Tällöin yksittäiset huonot uutiset tietyn yhtiön kohdalla tai pahimmassa tapauksessa kyseisen yhtiön kaatuminen voi kaataa koko sijoittajan salkun, jos muita sijoituksia ei ole. Tällaista riskiä varten voidaan suojautua hajauttamalla sijoitukset monien eri yhtiöiden kesken. Jos yksi yritys kaatuisi tai tuottaisi huonosti, se ei kuitenkaan tällöin kaataisi koko sijoitussalkkua. Hajauttamalla ei kuitenkaan päästä suojautumaan markkinakohtaiselta riskiltä. (Hämäläinen 2005, 55.)

Markkinakohtainen riski

Markkinakohtainen riski tarkoittaa sitä riskiä joka vallitsee koko osakemarkkinaa. Tällä yleensä tarkoitetaan jotakin yksittäistä markkinapaikkaa kuten Helsingin pörssi ja sen markkinariskiä. Yksittäistä markkinaa voi heilautella kovasti esimerkiksi tietyn maan talouden romahtaminen. Tältä riskiltä voidaan suojautua sijoittamalla eri markkinoille kuten Yhdysvaltoihin, Japaniin tai vaikka Venäjälle. Näin voidaan estää koko salkun heilahtelun vakavasti, vaikka yksittäinen markkina heiluisi voimakkaasti (Hämäläinen 2005, 56.)

Maailman eri pörssimarkkinat ovat aikojen saatossa lähestyneet vähitellen toisiaan. Nykyisin eri pörssien kehitykset vaikuttavat todella paljon jopa maapallon toisella oleviin osakemarkkinoihin. Tämä onkin tehnyt markkinoista yhä hektisemmät, sillä näin kaikki maailmalla tapahtunut voi vaikuttaa myös omaan kotimarkkinoiden kehitykseen. Markkinakohtaiselta riskiltä voidaan kuitenkin pyrkiä suojautumaan aikahajautuksella, jolla voidaan vähentää markkinariskiä olennaisesti. (Hämäläinen 2005, 56.) Aikahajautuksella tarkoitetaan ajallisesti hajautettua sijoittamista. Osakkeita ei osteta kerralla vaan niihin sijoitetaan pienempi summa kerrallaan. Tällä voidaan merkittävästi pienentää riskiä, kun aikahajautusta käyttäen yksittäisen väärään aikaan sijoitetun rahan määrä ei kasva suureksi. Toisaalta taas voidaan varmistaa, että osa sijoi-

tuksista on ostettu oikeaan aikaan, hintojen ollessa alhaalla. Tällä sijoitustaktiikalla voidaan merkittävästi laskea sijoituksien riskiä, mutta samalla ei myöskään päästä maksimaalisiin tuottoihin. Tasainen ja hyvä tuotto on kuitenkin monen sijoittajan toivelistalla, suuriin riskeihin verrattuna. (Hämäläinen 2005, 50.)

Konkurssiriski

Konkurssiriski on yhtiökohtainen riskitekijä, joka koskee tietyn yhtiön taloudellista konkurssia. Jos yhtiöllä on enemmän velkaa kuin rahavaroja, eikä se saa myöskään lainaa pankista tai lisää pääomaa osakemarkkinoilta, sen riski ajautua konkurssiin on suuri. Tällaisena epävakana aikana yhtiöiden kurssit laskevat yleensä voimakkaasti. Konkurssiin ajautumisesta aiheutuisi myös yhtiön osakkeiden arvon mitätöityminen, eli osakkeiden arvo olisi nolla. Sijoittajien lohtuna on kuitenkin tiukka lainsäädäntö pörssiin haluavien yhtiöiden kohdalla. Pörssiin haluavien yhtiöiden talous testataan tarkoin eri tunnuslukujen avulla, kuten myös yhtiön toiminta on pitänyt olla tietyn ajan hyvällä tasolla. Näin halukkaiden joukosta voidaan karsia eniten riskiä kantavat yhtiöt pois. (Hämäläinen 2005, 56.)

Kun yhtiöstä alkaa kantautua huonoja uutisia tiedotusvälineille, joutuvat ne usein helposti kaikkien tietoisuuteen median avustuksella. Kun tällaiset uutiset saavuttavat yhtiöiden asiakkaat, he rupeavat pelkäämään tilauksiensa puolesta ja toimituksien varmuudesta. Tämä ajaa asiakkaat helposti vaihtamaan tavarantoimittajaa toiseen. Toiseksi Tällaisella yrityksellä on usein paljon velkaa ja huonojen aikojen koittaessa pankit rupeavat pelkäämään omien saamiensa puolesta. Tällöin he nostavat lainan korkoja ja yhtiö joutuu maksamaan yhä enemmän lainanhoitokuluja. Tämä syö yhtiön tulosta tai suurentavat jo ollutta tappiota. Kolmas yhtiön taakkaa nostava tekijä on sijoittajien säikähtäminen. Kun sijoittajat kuulevat huonoja uutisia yhtiöstä, he usein myyvät osakkeet pois pelätessään niiden laskevat. Jos sijoittajalle kantautuu konkurssiuhkia, usein osakkeet myydään paniikissa millä hintaa tahansa pois ja näin yhtiön kurssi sukeltaa voimakkaasti. (Hämäläinen 2005, 56.)

Tällaisilta konkurssiriskin kohteeksi joutuvilta yhtiöiltä sijoittaja voi välttyä tutkimalla yhtiön toimintaa tarkoin, kuten tilinpäätöstietoja. Näin voidaan välttää monen konkurssikypsän yhtiön vikaosto. Esimerkkinä tärkeistä talousluvuista on muun muassa

yhtiön tuloksenteekokyky, kassavirran positiivisuus, kassan likvidipitoisuus ja velan määrä. (Hämäläinen 2005, 56 – 57.)

Korkoriski

Korkoriski kuuluu yleisesti markkinariskeihin, koska se vaikuttaa kaikkia osakkeita. Korkoriski perustuu siihen, että korkotasoa säätelemällä voidaan vaikuttaa osakkeiden hankinnan mielekkyyteen. Sijoittajat näkevät osakkeet ainoastaan yhtenä sijoituskohteena muiden sijoitusten joukossa. Useat sijoittajat valitsevat sijoitukset niiden mielekkyyden ja tuotto-odotuksien perusteella. Euroopan keskuspankki EKP ja Yhdysvaltain keskuspankki Fed ovat avainasemassa tämän asian kohdalla. Keskuspankit liikuttelevat ohjauskorkoa, jonka he maksavat talletuksille. Ohjauskorko vaikuttaa lähes kaikkien maailman korkosidonnaisten talletusten korkoon. Kun ohjauskorkoa nostetaan, nousee samalla myös talletuskorko erilaisissa talletuksissa. Näin riskittömien talletusten tuoton kasvu luo paineita osakemarkkinoiden tuoton kasvuun. Tämä johtuu siitä, että sijoittaja näkee näin järkevämpänä vaihtoehtona sijoittaa riskittömiin talletuksiin, kuin riskipitoisiin osakkeisiin, kun tuottoero vähenee talletusten hyväksi. Talousteorian mukaan korkojen nousu laskee osakemarkkinoita, kun taas niiden lasku nostaa osakkeiden hintaa. Korkojen nostolla on myös toinen vaikutus. Kun korot nousevat, samalla nousevat myös lainanhoitokulut paljon lainaa ottaneissa yhtiöissä. Vastaavasti korkojen lasku helpottaa velkaantuneiden yhtiöiden taloutta. (Hämäläinen 2005, 57.)

Inflaatoriski

Inflaatoriski vaikuttaa myös osakkeiden kiinnostavuuden muutokseen osakemarkkinoilla. Tämän riskin kohdalla toiset sijoitusvaihtoehdot eivät kuitenkaan ole vaihtoehtoisia sijoituskohteina vaan sijoitustuotteiden kilpailijoiksi tulevat esimerkiksi kulutushyödykkeet. Inflaation kasvaessa rahan arvo laskee, eli tällöin samalla rahamäärällä ei saa enää huomenna yhtä paljon kuin tänään. Inflaatio syö siis sijoitusten mielekkyyttä, kun samalla sijoitusten todellinen arvo laskee. Kuluttajat ostavat tällöin itselleen tavaroita, jotta saisivat vielä tänään sen, mikä huomenna tulee maksamaan enemmän. Jos hinnat nousevat kovasti, säästäminen ei enää kannata, vaan raha kannattaa muuttaa hyödykkeiksi. Keskuspankit ovat viime aikoina säädelleet voimakkaasti taloutta, estääkseen inflaation nousua. Tässä ne ovat onnistuneetkin hyvin, jotta ta-

louden ylikuumentumista ei pääsisi syntymään. Tällainen voimakas hinnannousu koettiin Suomessa 1980-luvun lopulla, jolloin osakkeiden hinnat sekä talletusten korot olivat todella korkeat. Kuitenkin todellinen arvonnousu eli ostovoiman lisääntyminen oli todellisesti vähäistä. (Hämäläinen 2005, 57 – 58.)

Verotukselliset riskit

Verotukselliset riskit koskevat yksittäistä markkinaa kerrallaan. Valtio voi verolinjauksilla muuttaa osakkeiden kiinnostavuutta kahdella eri tavalla. Valtio voi muuttaa suoraan osakkeisiin vaikuttavia veroja kuten myyntivoitto-, omaisuus- ja osinkoverotusta, jolloin osakkeista saatua hyötyä voidaan nostaa tai laskea. Jos osakkeiden myyntivoitosta maksettavaa pääomaveroa nostetaan nykyisestä 28 prosentista ylöspäin, osakkeiden kiinnostavuus laskee, koska osakkeiden tuotto laskee samalla. Vastaavasti veroja laskemalla voidaan nostaa osakkeiden kiinnostavuutta, koska puhtaaksi jäävä tuotto-osuus kasvaa tällöin. Valtio voi myös vaikuttaa osakkeiden kiinnostavuuteen epäsuoralla tavalla. Valtio voi esimerkiksi lisätä tietyn tuoteryhmän hintaa lisäämällä niihin pakollisia veroja. (Hämäläinen 2005, 58.) Esimerkiksi kaavailtu makeisvero MTV3:n (2010) mukaan nostaisi toteutuessaan makeisten hintaa 75 senttiä kilolta ja jäätelön hintaa 7,5 senttiä litralta. Tällainen hintojen nousu laskee myyntiä virvoitusjuoma-alalla ja tällöin veromuutos saattaa lopulta näkyä esimerkiksi Hartwallin osakkeen hinnan laskuna. Valtio halutessaan säännellä monella eri keinoin sijoitustoimintaa. (Hämäläinen 2005, 58.)

Poliittiset riskit

Yleisesti poliittiset riskit koskevat vain yhtiöitä tai toimialoja yleisesti. Tyypillisimpänä esimerkkinä voidaan pitää esimerkiksi sotaa. Esimerkiksi sodan syttyessä Persianlahdella, öljyn maailmanmarkkinahinta nousee. Kun öljyn hinta nousee markkinoilla, sillä on suora vaikutus kuljetusalalle, kuljetuskustannuksien nousun muodossa. Toisaalta öljyn hinta on eduksi öljyä pumppaaville ja jalostaville yhtiöille. Toisaalta poliittiset riskit voivat ilmentyä muun muassa syyskuun 11. päivän terrori-iskun muodossa. Tällöin tapahtumat vaikuttivat globaalisti koko maailman talouteen epävarmuuden lisääntyessä. Pahiten tällä oli kuitenkin vaikutuksia lentoalaan, koska ihmisten pelko lentomatkustamiseen nousi todella paljon ja ihmiset vaihtoivat matkustusmuotoja toisiin. (Hämäläinen 2005, 59.)

Satunnaiset riskit

Kaikkien edellä mainittujen riskien lisäksi on myös sellaisia riskejä joihin ei pysty mitenkään varautumaan. Hämmäläisen mukaan (2005, 59) tällaisia riskejä voi olla kaikki mahdollinen ja ennakoimattomat tapaukset kuten, tehtaan tulipalo, yhtiön avainhenkilön sairastuminen tai vaikka huono skandaali uutinen lööpeissä. Kaikki nämä voivat toteutua kaikkien yhtiöiden kohdalla ja niihin voi ainoastaan varautua sulkeamalla silmänsä ja toivomalla parasta (Hämmäläinen 2005, 589).

3.5 Riskeiltä suojautuminen

Kuinka sitten suojautua riskeiltä? Sijoittaja ei pääse koskaan eroon riskeistä mitä liittyy sijoituksiin. Näiden haitallisia vaikutuksia voidaan kuitenkin minimoida ja näin ennalta ehkäistä tai minimoida mahdolliset haittavaikutukset. Tärkeintä on tiedostaa riskit ja oppia niiden kanssa elämään, niin silloin niihin osaa suhtautua myös järkevästi. Jos ajatellaan osakkeiden riskien vähentämistä on tällöin tehokkaana keinona hajauttaa sijoitukset, jolloin voidaan luottaa siihen että kaikki osakkeet laskevat todennäköisesti harvoin samaan aikaan ja näin päästään minimaalisilla tappioilla. Kuitenkin kaiken takana on tieto sijoittamisen maailmasta. Mitä tarkemmin tiedät markkinoiden toimintaperiaatteen, sitä paremmin osaat välttää markkinariskiä. Samoin myös yhtiöiden tarkalla tutkimisella päästään vähentämään yksittäisen yhtiön riskejä.

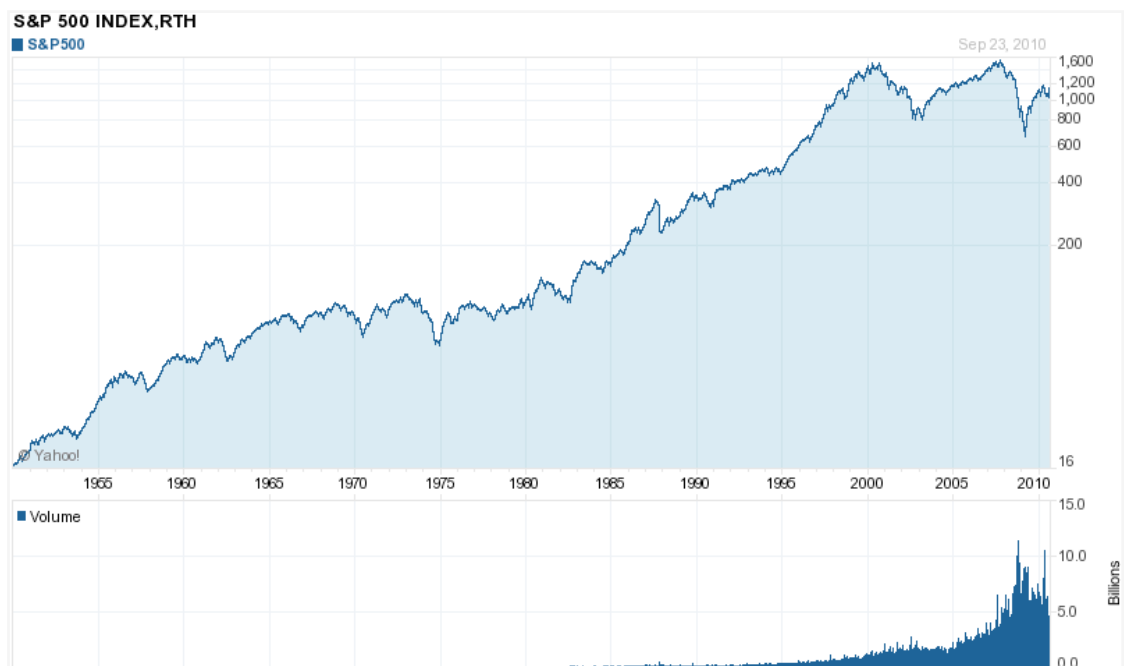
3.6 Aika

Sijoittamisen yhtälön kolmas tekijä on aika. Määre kuvaa sitä aikaa, kun raha on muutettu sijoituskohteeksi. Tämä on erityisen tärkeä tekijä sijoitusta suunnitellessa. Kun ajatellaan sijoittamista vähänkään pitemmälle ajalle, ensimmäisenä pitäisi käydä läpi, kuinka pitkään aikoo pitää rahansa sijoituksessa. Tämän jälkeen voidaan lähteä vertailemaan erilaisia sijoitustuotteita ja niiden tuotto- ja riskiominaisuuksia. Yleisesti ottaen sijoittaessa osakemarkkinoille, voidaan puhua kolmesta sijoitusaikaryhmittymästä. Ensimmäisessä sijoittajat käyvät päiväkauppaa, eli myyvät saman päivän aikana ostettuja osakkeita. Tähän ryhmään voidaan laskea myös muutamien päivien tai viikkojen aikana kauppaa tekevät sijoittajat. Seuraavaan ryhmään voidaan lukea sellaiset sijoittajat, jotka sijoittavat keskipitkällä aikavälillä. Tällöin raha voi olla sijoituksessa kuu-

kausista – muutamiin vuosiin. Viimeisessä ryhmässä ovat sellaiset sijoittajat, jotka sijoittavat pitkällä aikavälillä. He eivät välttämättä seuraa päivittäin kurssien vaihteluita tai edes kuukausittain. Tärkeintä heille on että pörssin kehitys on monien vuosien tai vuosikymmenien mittaisella aikajaksolla positiivinen. (Seligson & Co 2010.)

Ajalla voidaan pienentää sijoituksen riskiä. Mitä kauemmin sijoitus kestää, sitä suurempi todennäköisyys on saada positiivista tuottoa sijoitukselle. Taulukosta 3 nähdään Yhdysvaltojen 500 suurimman pörssissä noteeratun yhtiön keskimääräinen kehitys. Taulukosta voidaan nähdä indeksin kehitys vuodesta 1950 lähtien. Tästä voidaankin sanoa, että pörssiyhtiöiden kehitys on ollut keskimääräisesti positiivinen. Näin ollen sijoituksen ajalla voidaan pienentää riskiä olennaisesti, sillä mitä pidempi aika, sitä vähemmän kurssivaihtelut laskevat tuottoa. Vanha sananlasku ”Malti on valttia” sopiikin hyvin pidemmän sijoitusperiodin sijoittajan sijoitustoiminnan ohjenuoraksi. (Seligson & Co 2010.)

TAULUKKO 3. S&P 500 Indeksien kehitys vuosina 1950 – 2010 (Yahoo! Finance)

Sijoituksen ajalla voidaan pienentää riskiä, mutta varauksin pidempi sijoitusaika syö myös aivan maksimaalisia tuottoja. Mitä pidempi sijoitusaika, sitä lähemmäksi päästään keskimääräistä sijoituksen tuottoa. Taulukosta 1 voidaankin nähdä eri sijoituskohteiden keskimääräinen tuotto vuosina 1926 – 2010 Yhdysvaltojen markkinoilla. Vaikka sijoittajan sijoituskohteissa olisi suuri riski lyhyellä aikaperiodilla, voi sijoittaja pienentää kokonaisriskiä ajan avulla. Näin korkeamman riskin kohteet muuttuvat

pidemmällä ajalla vähemmän riskipitoisiksi sijoituskohteiksi. Esimerkiksi taulukosta 1 nähtävä markkina-arvoltaan pienten yritysten osakkeilla oli suuri keskihajonta muihin taulukon kohteisiin nähden. Kuitenkin pienten yritysten osakkeilla oli myös koko taulukon suurin keskimääräinen tuotto. (Enemmän Tarinoita 2009.)

Sijoitusaika eri sijoituskohteiden valinnassa vaikuttaa eri tavalla myös erilaisissa sijoitusinstrumenteissa. Esimerkiksi suorien osakkeiden heiluminen markkinoilla, eli riskin määrä on kohtalaisen suuri. Tällöin osakkeisiin sijoittaja valitsee oman strategian koko sijoitukselle. Sijoittaja voi yrittää ostaa ja myydä lyhyellä aikavälillä, metsästäen oikeaa ajankohtaa kurssien vaihdellessa. Toisaalta sijoittaja voi myös luottaa ajan tuomaan sijoituksen tuottoon. Varsinkin tällaisten suurempien riskien omaavien sijoitustuotteiden riskiä voidaan olennaisesti pienentää sijoitusajalla.

Sijoittajan halutessa sijoittaa esimerkiksi vähemmän riskiä omaaville korkomarkkinoille, yleensä sijoittajan ainoa vaihtoehto on sijoittaa pitkällä aikavälillä. Tämä johtuu siitä, että korkomarkkinoilla on yleisesti jonkin verran pienempi tuotto osakemarkkinoihin verrattuna, mutta myös tällöin pienempi riski. Sijoittajan onkin tällaisten sijoitusten kohdalla järkevä sijoittaa ainoastaan suhteellisen pitkälle ajalle, jotta sijoitus tuottaisi ylipäättään tuottoa sijoitukselle.

Sijoitusaikaa säätelemällä voidaan näin sijoituskohteesta riippuen nostaa tuotto-odotusta, lyhyemmällä sijoitusajalla. Toisaalta sijoitusten riskiä voidaan alentaa sijoittamalla pidemmäksi aikaa. Aika onkin sijoittamisessa tuoton ja riskin ohella kolmas tärkeä tekijä, joka kuitenkin jää liian usein vähemmälle huomiolle, sijoittajien tavoitellessa tuottoa sijoitukselle. (Seligson & Co 2010.)

4 SIJOITTAJAPROFIILIT

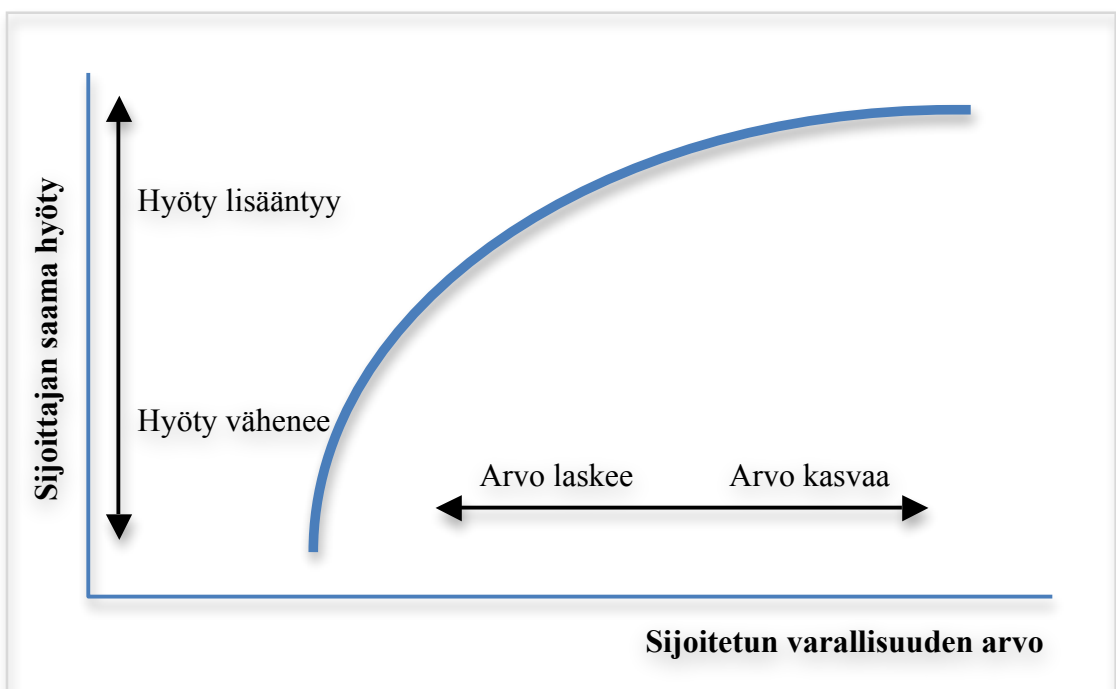
Edellisessä luvussa kuvattujen sijoitustuotteiden riski ja tuotto vaihtelivat paljon. Tämän takia ensimmäinen ja tärkein tehtävä sijoittamista suunniteltaessa on tunnistaa millainen sijoitusprofiili sijoittajalla on. Profiiliin vaikuttavat riskinsietokyky, tuotto-odotus sekä sijoitusten suunniteltu ajanjakso. Sijoitusneuvoja antavan henkilön keskeisenä tehtävänä sijoitusneuvottelussa on kartoittaa sijoittajan sijoitushistoria ja tämän jälkeen tarkemmin perehtyä sijoittajan sijoitusprofiiliin, esimerkiksi seuraavalla kysymyksellä: *Minkä verran olet valmis menettämään sijoituksiesi varallisuudesta,*

ilman että päivittäinen varojen käyttö tai yönesi eivät vaarannu? (Kallunki ym. 2002, 32.)

4.1 Sijoittajaprofiilien riskienhallinta

Edellä mainittu kysymys johtaakin sijoittamisen perusajatukseen, jossa sijoittajan ei koskaan pitäisi sijoittaa riskiä sisältäviin sijoituskohteisiin niin suurta osa varallisuutta, että sijoituskohteiden arvon lasku vaarantaisi sijoittajan päivittäisen varojen käytön. Esimerkiksi velkarahan avulla sijoittaminen sisältää todella voimakkaan riskin menettää pahimmillaan sijoittajan koko pääoma. (Kallunki ym. 2002, 32) Erittäin tärkeänä asiana sijoituspäätöksiä tehdessä on myös sijoittajan henkilökohtainen elämäntilanne ja markkinoilla olevaa sijoitustilanne. Sijoittajien elämäntilanteella on merkittävä vaikutus sijoitusprofiilin valintaan. Vaikka sijoittaja olisi riskiä sietävä ja hyvää tuottoa tavoitteleva profiililtaan, ei hänen tietyissä elämäntilanteissa kannata sijoittaa varojaan kovin riskipitoisiin sijoituksiin. Esimerkiksi isojen hankintojen, kuten asunnon ostoja ennen, ei kannata välttämättä sijoittaa kaikkia varojaan hyvän tuoton perässä. Vaikkei tällöin sijoituskohteen riski olisikaan kovin suuri, on sijoittajan pohdittava kuinka pitkäksi aikaa hän on valmis sitomaan pääomansa sijoituskohteeseen. (Kallunki ym. 2009, 41.)

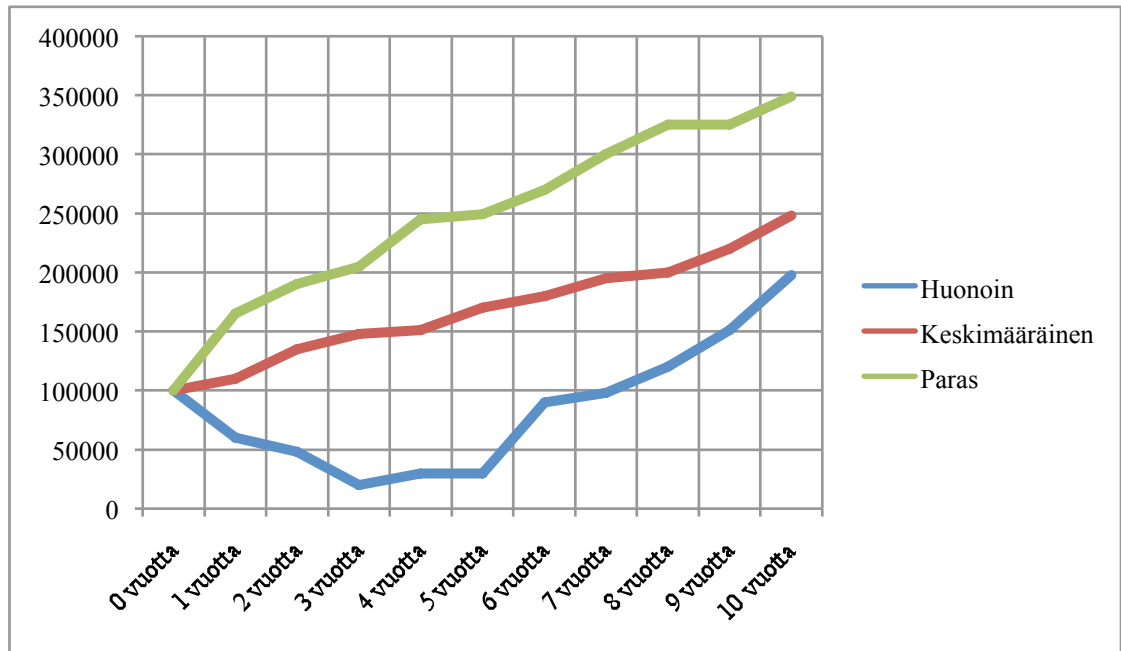
TAULUKKO 4. Alenevan rajahyödyn periaate (Kallunki ym. 2009, 34)

Kun puhutaan sijoittajan sijoituskohteen tuomasta hyödystä, siihen liittyy läheisesti niin sanottu alenevan rajahyödyn periaate, jota kuvataan oheisessa taulukossa 4. Kuvaaja näyttää, että sijoittajan saama hyöty kasvaa sitä mukaa, mitä enemmän sijoituksien varallisuus lisääntyy. Kuitenkin sijoituksen arvon noustessa hyöty vähenee, mitä enemmän sijoittajalla on jo ennestään varallisuutta. Eli sijoittaja kokee hyödyn sitä vähäisempänä, mitä enemmän hän on jo saavuttanut varallisuuttaan aiemmilla sijoituksilla. Taulukosta 4 nähdään myös, että arvon nousu lisää hyötyä vähemmän, mitä käänteisesti arvon lasku kasvattaa sitä. Tästä päästäänkin ajatukseen, että sijoittajat ovat yleisesti riskinkarttajia, koska sijoituksien menettäminen tuo enemmän negatiivista haittaa, kun vastaavasti positiivisen riskin toteutuminen toisi hyötyä. Tästä voidaankin ajatella, että mitä enemmän sijoittajalla on varallisuutta ennen sijoituspäätöstä tehdessä, sitä varovaisempi sijoittaja on ottamaan riskiä. Toisaalta mitä vähemmän sijoittajalla on aikaisempaa varallisuutta, sitä enemmän sijoittaja hyötyy arvon noususta, mitä enemmän sijoituksien arvo nousee. (Kallunki ym. 2009, 35.)

Kun puhutaan sijoittajaprofiilien ominaisuuksista ja varsinkin riskinotto kyvystä, esille nousee aina sijoituksen aikahorisontti. Jos ajatellaan sijoittavamme sellaiseen sijoituskohteeseen, missä sijoituksen riski on olematon, mutta kuitenkin sisältää markkinapohjaisen riskin, on aina huomioitava sijoituksen ajallinen kesto. Vaikka sijoituksella olisi lähellä nollaa oleva riski, niin tällaisienkin sijoituksien kohdalla voidaan menettää sijoituksien varallisuutta. Kuten aiemmassa luvussa kerrottiin tarkemmin ajan tuomasta ominaisuudesta sijoitukselle, on sijoittajan omalla sijoitussuunnitelmalla kuitenkin tärkein merkitys sijoituksen menestymiselle. (Kallunki ym. 2009, 42 – 43.)

TAULUKKO 5. 100 000 euron suuruisen sijoituksen tuotto eripituisilla sijoitus-horisonteilla Helsingin Pörssissä vuosina 1969 – 1998 (Kallunki ym. 2009, 43)

Taulukossa 5 on kuvattu 100 000 euron suuruisen sijoituksen tuoton vaihteluväli 1969 – 1998 vuosina Helsingin Pörssissä. Taulukossa on kuvattu parhaiten onnistuneen sijoituksen tuottokehitys, keskimääräisen tuoton kehitys ja huonoimman mahdollisen sijoituksen tuotto. Kuvaaja näyttää karua kieltä siitä, miten suuri vaihteluväli sijoituksilla voi olla 0 – 5 vuoden aikana. Tällöin sijoitusten arvokehitys taulukon mukaan on voinut olla viiden vuoden päästä sijoitusten tekemisestä huonoimmillaan -70 000 € tai vastaavasti parhaimmillaan 249 000 €. Eroa näiden sijoitusten välillä on huimat 319 000 euroa. Taulukko kuitenkin kertoo, että 10 vuoden päästä kaikki sijoitusvaihtoehdot ovat tuottaneet vähintään 100 % lisää sijoitukselle ja parhaimmillaan 350 % enemmän. (Kallunki ym. 2009, 43.)

Taulukon 5 perusteella voidaan sanoa, että erilaisten sijoitusprofiilien riskinotto-kyky on tärkeimmässä asemassa, kun valitaan omalle profiilille sopivia tuotteita. Sijoitusten arvo voi heikentyä, vaikka sijoitusten riski olisi lähellä nollaa. Kuitenkin tätä riskiseikkaa voidaan oleellisesti muuttaa sijoitusajalla. Mitä pidempi sijoitusaika, sitä varmemmin voidaan olettaa sijoitusten nousevat tulevaisuudessa, oman profiilin oletuksen mukaisesti. Sijoitusten tuotto voi heilahdella muutaman vuoden horisontilla rajustikin, mutta jo 6 – 7 vuoden periodilla tappion todennäköinen toteutuminen pie-

nenee oleellisen paljon. Taulukon 5 arvoina on käytetty Helsingin Pörssin yleisindeksiä, joka kuvastaisi tilannetta, jossa sijoitukset olisivat hajautettu monien eri yhtiöiden välillä. Jos sijoittaja olisi sijoittanut ainoastaan yhteen yhtiöön, olisi sijoitus voinut tuottaa paljon tappiota, tai toisaalta tuottaa taulukkoa enemmän. Mitä enemmän sijoitukset kohdistuvat eri kohteisiin, sitä enemmän voidaan pienentää sijoitussalkun kokonaisriskitasoa.

4.2 Erilaiset sijoitusprofiilit

Oheisessa taulukossa 6 on kuvattu neljä kuviteltua erilaista sijoitusprofiilihenkilöä. Taulukosta selviää kuinka paljon kyseiset henkilöt ovat valmiita ottamaan riskiä ja toisaalta miten suuri tuotto-odotus heillä on. Kyseisiä profileita voidaan käyttää myös suoraan tosielämässä, määriteltäessä eri henkilöiden sijoitusprofiileita. Riskinsietokyvystä puhutaan yleensä rahoituskirjallisuudessa sijoittamisen tuottaman varallisuuden kasvun hyödyn avulla. Tämä tarkoittaakin sitä, että hyöty ei muodostukaan pelkästään sijoituksien tuotosta, vaan myös sijoituksien riskistä, eli toisin sanoen tappioiden mahdollisuudesta. Sijoittajan ei kannata ajatella pelkästään mahdollisimman suurta tuottoa sijoituksilleen tai pientä tappiota, vaan erityisen tärkeää on tavoitella yhdistelmää, mikä tuottaa mahdollisimman suuren hyödyn. Jos sijoittaja esimerkiksi sijoittaa sijoitukseen, minkä arvon heilahtelut ovat suuria ja hänen ei kestä kovin suuria arvon heilahteluita, varsinkin negatiiviseen suuntaan, on sijoittaja sijoittanut tällöin ainoastaan tuoton hakuun. Tällaisen sijoittajan pitäisi sijoittaa sijoitukseen, missä korostuisi erityisesti maltillinen volatilitiitin heilahtelu. Näin sijoittaja olisi sijoittanut varojaan maksimaalisen hyödyn avulla, eikä ainoastaan tuoton perässä, jolloin usein sijoittajien yöunet kärsivät. (Kallunki ym. 2009, 34 – 35.)

TAULUKKO 6. Erilaisten sijoittajien riskinsietokyky (Kallunki ym. 2009, 33)

Henkilö	Riskinsietokyky
Ville Varovainen	Hyvin matala riskinsietokyky. Ei halua sijoituksissaan ottaa riskiä. Hankittu pääoma ei saa pienentyä sijoitusten arvonalenemisen vuoksi. Tyytyy pieneen tuottoon.
Maija Maltillinen	Matala riskinsietokyky. Valmis tavoittelemaan parempaa tuottoa pienellä riskillä. Riski alkuperäisen pääoman pienenemisestä parempaa tuottoa tavoiteltaessa ei ole mahdoton ajatus.
Timo Tuotto	Kohtuullinen riskinsietokyky. Valmis ottamaan riskin alkuperäisen pääoman osittaisesta pienenemisestä parempaa tuottoa tavoiteltaessa.
Raija Rohkea	Korkea riskinsietokyky. Tavoittelee hyvää tuottoa suurella riskillä. Alkuperäisen pääoman merkittävä pieneneminen ei ole ongelma.

Taulukossa 6 on esitelty 4 erilaista sijoitusprofiilia. Profiilien riskinsietokyky vaihtelee todella paljon, hyvin varovaisesta sijoittajasta, joka ei halua menettää pääomaa – hyvin paljon riskiä kestävään sijoittajaan, joka hyväksyy myös sijoitusten suurenkin arvovaihtelun. Kun sijoittaja kartoittaa omaa tai esimerkiksi sijoitusasiantuntija haluaa selvittää asiakkaan sijoitusprofiilia, kukin sijoittaja voi löytää itselleen tärkeitä asioita esimerkkiprofiileista. (Kallunki ym. 2009, 33.)

Seuraavaksi käymme läpi taulukon 6 erilaiset esimerkki sijoitusprofiilit. Samalla pohditaan millainen sijoituskäyttäytyminen ja millaisia sijoitusratkaisuja ja tuotteita tällaisten sijoittajien kannattaisi käyttää. Jokainen sijoittaja on täysin erilainen ja sijoituskäyttäytyminen saattaa vaihdella paljon. Sijoittaja voi esimerkiksi sijoittaa lyhyellä sijoituskäytöksellä hyvin harkitusti ja pääomaturvatusti tai toisaalta hakea nopeita pikavoittoja. Seuraavassa kuitenkin perehdytään sellaisiin vaihtoehtoihin, joissa riskitaso on normaalin sijoittajan tasalla, joka ei ole ammattimainen sijoittaja. (Kallunki ym. 2009, 44.)

Ville Varovainen

Ville Varovainen on sijoittajana hyvin maltillinen ja karttaa sijoituksiensa arvonalenemista. Ville tavoittelee myös sijoituksiltaan hyvin vähäistä arvonnousua. Tällaisen sijoitusprofiilin kohdalla sijoitusaika voi olla hyvin lyhyt, jolloin sijoituksissa olevat varat ovat niin sanottuja korvamerkittyjä varoja, koska ne on voitu varata esimerkiksi jotakin suurempaa hankintaa varten. Tällöin varojen menettämistä ei voida sallia. Toisaalta osa sijoittajista on Ville Varovaisen kaltaisia myös tilanteessa, jossa sijoitushorisontti on kaukana. Tällaisien profiilien tapauksissa voidaan myös toimia kuten esimerkkiprofiili. Erittäin varovaisen sijoittajan kohdalla on tärkeä valita sijoitussalkkuun pääomaturvattuja sijoitustuotteita. Esimerkki sijoituskohteina voidaan tällöin pitää riskittömiä talletustilejä, jotka tarjoavat hyvin perussäästämisen tarpeen, ilman pelkoa varojen menettämisestä. Kohteina voidaan pitää myös lyhyen koron rahastoja ja pääomasuojattuja rahastoja, joista voidaan saada hieman parempaa korkoa, mutta kuitenkin pääomaturvatusta. Viimeisenä vaihtoehtona on erilaiset joukkovelkakirjalainat, jotka tarjoavat jo merkittävää tuottomahdollisuutta, mutta kuitenkin turvaavat pääoman täysin. Näiden erilaisten tuotteiden avulla voidaan rakentaa hyvin varovaisella sijoittajalla sijoitussalkku, joka täyttää sijoittajan vaatimukset riskin ja tuoton osalta. (Kallunki ym. 2009, 45.)

Maija Maltillinen

Maija Maltillista voidaan kuvata sijoittajaksi, joka haluaa sijoituksilleen hieman parempaa tuottoa, kuin mitä saavutettaisiin vain täysin riskittömillä sijoitustuotteilla. Profiilin ajatuksena on kuitenkin turvata tilanteet, joissa tarvittaessa sijoitukset voidaan muuttaa myös rahaksi, eikä tällöin sijoituksien arvo ole ainakaan merkittävästi pienentyneet. Tällaisen profiilin kohdalla voidaan puhua yleisesti hieman pidemmän ajan sijoittavasta sijoittajasta. Sijoittaja haluaa ottaa hieman riskiä ja tällöin tarvitsee hieman aikaa, vähentääkseen sijoituksen riskiä. Tällöin voidaan puhua kuukausien ja sitä pidemmälle ajalle ulottuvista sijoitussuunnitelmista. Maltillisen sijoittajan sijoitussalkku koostuu suurimmaksi osaksi pääomaturvatuista kohteista, kuten varovaisella sijoittajalla. Kuitenkin pieni osa sijoituksista voidaan sijoittaa esimerkiksi osakemarkkinoille, jolloin pienellä sijoitussiivulla voidaan saavuttaa mahdollisesti parempaa

tuottoa salkulle. Osakesijoitukset ovat kuitenkin hyvin varmoissa yhtiöissä, jotka ovat jo pidemmällä aikavälillä tarjonneet tasaista arvonnousua. (Kallunki ym. 2009, 45.)

Timo Tuotto

Timo Tuotto tavoittelee sijoituksilleen jo mahdollisesti merkittäväkin arvonnousua ja on myös valmis ottamaan sen johdosta riskiä. Profiilin tarkoitus on lisätä jonkin verran sijoitusvarallisuutta ja samalla hyväksyä myös sijoitusten heilahtelut. Sijoitusperiodi on tällaisten sijoittajien kohdalla jo suhteellisen pitkä, jotta voidaan saavuttaa järkevä riskinotto. Sijoitukset ovat kiinnitetty kohteisiin vähintään vuosien ajan, jolloin voidaan saavuttaa tavoiteltu tuotto. Tällöin sijoitusvarat on oltava valmis pitämään sijoituksissa määräajan, eikä niitä voida välttämättä nostaa pois, ilman merkittäväkin tappiota. Sijoitussalkun rakenne on tällöin puolitetty riskittömien ja riskiä sisältävien tuotteiden välillä. Osa sijoituksista voi olla riskittömissä sijoituskohteissa, joilla voidaan välttää täysin sijoitusten arvonmenetykset. Kuitenkin puolet sijoituksista voidaan laittaa riskiä sisältäviin sijoituskohteisiin, esimerkiksi osakkeisiin. Tällöin puolella sijoituksista saadaan onnistuessa merkittäväkin arvonnousu ja voidaan päästä tavoitteeseen paremmasta tuotosta. (Kallunki ym. 2009, 45.)

Raija Rohkea

Raija Rohkea lukeutuu sijoittajiin, jotka hakevat sijoituksiltaan maksimaalista tuottoa ja samalla ovat valmiita ottamaan paljon riskiä ja hyväksymään samalla sijoitusten suuretkin arvonheilahtelut. Tällaiset sijoittajat ovat kokeneita sijoittajia ja samalla ovat tiedostaneet tällaisesta sijoituskäyttäytymisestä aiheutuvat riskit. Sijoittaja voi menettää paljonkin sijoituksistaan ja tällöin suunnitelmat varojen käytöstä pitää tehdä monien vuosien päähän, varmistaakseen, että pidemmällä aikaperiodilla voidaan neutralisoida arvonheilahteluita ja näin odottaa tavoiteltua tuottoa. Tällaisen sijoitusprofiilin onkin asennoiduttava pidempiaikaiseen sijoittamiseen, jotta voidaan järkevältä pohjalta hallita riskejä. Sijoituskohteina voidaan tällaisen profiilin kohdalla pitää suoria sijoituskohteita. Pääosa sijoituksista voidaan sijoittaa esimerkiksi suoraan osakkeisiin, joista saadaan hyvä tuotto pidemmällä sijoitusajalla keskimäärin. Näin voidaan tällaisen profiilin kohdalla saavuttaa tavoiteltu tuotto. (Kallunki ym. 2009, 45.)

5 SIJOITUSPROFIILITUTKIMUS

Tässä opinnäytetyössä pyritään selvittämään tutkimuksen vastausten perusteella käyttäytyvätkö sijoittajat oman sijoittajaprofiilinsa mukaan sijoitusmarkkinoilla. Huomionarvoista on selvittää vastaako sijoittajien oma näkemys sijoituskäyttäytymisestä, varsinkin riskinoton ja tuotto-odotuksen perusteella omaan tämän hetkiseen käyttäytymiseen. Tutkimuksessa pyritään myös selvittämään sijoittajien näkemyksiä Pankin X sijoitustoiminnasta ja varsinkin sitä, miten sijoitusneuvonta on vastannut sijoittajien odotuksiin. Tutkimuksessa selvitetään myös yhden kysymyksen avulla sitä, miten nykyinen markkinatilanne on vaikuttanut sijoittajien sijoitustoimintaan.

5.1 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksessa käytetään laadullisia ja määrällisiä tutkimusmenetelmiä. Tutkimuksessa käytetään kuitenkin enemmän määrällisiä kysymyksiä, joiden avulla voidaan systemaattisesti vertailla eri sijoitusprofiilien toimintaa. Tutkimuksessa käytetään myös laadullisia kysymyksiä, joiden avulla saadaan paljon tärkeää tietoa, miten kyseiset tutkimukseen osallistuneet sijoittajat kokevat asiat henkilökohtaisesti ja minkälaisia kehitysehdotuksia heillä on Pankin Xsijoituspalveluille.

5.1.1 Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus

Määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa ollaan usein kiinnostuneita erilaisista seuraussuhteista ja niiden vertailuista. Tällaisia tuloksia voidaan vertailla erilaisten numeeristen tuloksien perusteella. Kvantitatiivinen tutkimus käyttää apuna paljon erilaisien laskennallisin ja tilastollisin keinoin saavutettuja tuloksia ja perustuukin erityisesti niiden tulkintaan. Tällaisessa tutkimuksessa määrällistä tutkimusta käytetään erityisesti erilaisten lukumäärien ja osuuksien vertailua, joista voidaan tehdä tutkimuksen kannalta tärkeitä johtopäätöksiä. (Heikkilä 2008, 16.) Tutkimuksissa käytettävää tietoa voidaan kerätä jo olemassa olevista tilastoista tai kerätä itse tietoa erilaisten tiedonkeruumenetelmiä käyttäen (Heikkilä 2008, 18). Määrällisessä tutkimuksessa tutkimustulos saadaan esille riittävän laajan aineiston avulla. Aineisto pitää olla riittävän laaja, jotta tutkimuksen tulos on pitävä ja vastaa näin koko perusjoukkoa koskeviin yleistyksiin ja että tulokseksi saatu tulos vastaa riittävän todennäköisesti myös muuta tutkimatonta aineistoa. (Heikkilä 2008, 16.)

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on menetelmä, jossa pyritään selvittämään asioita ja kysymyksiä tarkemmin ja syvemmin kuin kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa selvitetään erityisesti miksi, miten ja millainen kysytty asia on. (Inspirans 2010.) Laadullisessa tutkimuksessa pyritään erityisesti ymmärtämään tutkittavaa ongelmaa ja ilmiötä tarkemmin. Tällä tarkoitetaan sitä, että pyritään löytämään yksilöllinen syy asiaan ja selvittämään mahdollisesti laajemmin ja kokonaisvaltaisemmin kohdattua ongelmaa. (Hirsijärvi ym. 1995, 174.) Laadullisen tutkimuksen etuna voidaan pitää sitä, että yleensä ei tarvita paljoa tapauksia, joiden perusteella voidaan tutkia asiaa. Tämän tutkimuksen kohdalla yksittäistenkin vastausten perusteella voidaan tehdä tiettyjä johtopäätöksiä ja näin saadaan paljon hyödyllistä tietoa vähemmästäkin aineistosta. Laadullinen tutkimus kerätään yleisimmin tekstimuodossa, eikä tuloksia voida näin laittaa arvojärjestykseen, vaan tiedot pitää arvioida erikseen jokaisen tuloksen kohdalla. (Heikkilä 2008, 16 – 17.)

Tässä opinnäytetyössä on käytetty pääasiassa kvantitatiivista tutkimusta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tutkimuksessa kysytyt asiat voidaan suurimmalta osin verrata toisiinsa numeroarvoin. Tähän tutkimukseen sopii määrällinen tutkimus hyvin, koska tutkittavia asioita voidaan näin helposti verrata toisiinsa erilaisten arvojen avulla ja näin tehdä päätelmiä yhtä tarkkojen arvojen avulla. Työssä käytetään myös laadullisesti mittaavia tutkimuskeinoja. Näin voidaan arvioida myös eri yksilöiden ominaisuuksia, ilman taulukoittamisesta johtuvista rajaavista ongelmista. Vastaajien avoimen palautteen avulla saadaan myös todella tärkeää tietoa sijoituspalveluita koskevissa asioissa, mitä pelkässä määrällisessä tutkimuksessa ei tulisi esille.

Kun tilastotieteessä arvioidaan erilaisia muuttujia, käytetään tällöin hyväksi erilaisia mitta-asteikkoja. Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa käytetään kvantitatiivisten kysymysten kohdalla nominaali-, ordinaali- ja suhdeasteikkoja. Nominaali- eli laatuasteikossa voidaan havaintoja luokitella kahteen tai useampaan luokkaan. Kohteet voivat olla samanlaisia tai erilaisia. Kuitenkin muuttujat ovat täysin samanarvoisia ja niitä ei voida laittaa erityiseen järjestykseen. Tutkimuksessa olevat ikä- ja sukupuolikysymykset mitataan nominaaliasteikolla. Ordinaali- eli järjestysasteikolla voidaan sanoa, onko mitattavat asiat ominaisuuksiltaan enemmän, yhtä paljon tai vähemmän kuin toinen kohde. Arvot voivat olla kuinka kaukana toisista ja ainoa merkittävä asia on niiden järjestys toisiin arvoihin. Tutkimuksessa olevista kysymyksistä esimerkiksi

erilaiset tyytyväisyyttä tai kokemusta mittaavat asiat voidaan laittaa järjestykseen. Suhdeasteikolla voidaan mitata erilaisten arvojen absoluuttisia arvoja. Arvot voidaan laittaa järjestykseen ja niiden eroja voidaan mitata. Tällaisia muuttujia tutkimuksessa ovat muun muassa erilaiset rahassa mitattavat asiat, kuten sijoittajan sijoitusomaisuus. (Tilastokeskus 2006.)

5.1.2 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksessa reliabiliteetti tarkoittaa sitä, että jo mitatut tulokset voidaan toistaa uudestaan myöhemmin. Näin voidaan olettaa tuloksien olevan riippumattomia ulkoisista tekijöistä. (Hirsjärvi 2007, 226.) Tutkimuksen toistettavuuteen vaikuttaa tietyssä määrin otoksen koko. Tämän tutkimuksen kohdalla voidaan todeta otoksen olevan tarpeeksi suuri, jotta voidaan olettaa tutkimus olevan toistettavissa myöhemmin. Huomionarvoista tutkimuksen reliabiliteetin kannalta on se, missä markkinatilanteessa tutkimus tehdään. Sijoittajien näkemys sijoitustoimintaan voidaan pitää kriittisempänä laskusuhdanteen aikana, kuin taas vastaavasti markkinoiden nousun aikana näkemykset ovat yleisesti positiivisempia. Tutkimuksen ajankohta oli suhteellisen neutraali ja tulevaisuudessa odotetaan markkinoiden piristyvän taantumien jälkeen. Vastauksista voi kuitenkin ilmetä vielä sijoittajien kriittisyyttä menneen taantumien aikana tapahtuneiden kurssilaskujen takia. Tutkimuksessa voidaan kuitenkin helpottaa tulkintaa kysymyksellä, jossa kysyttiin sijoittajilta, miten nykyinen markkinatilanne on vaikuttanut sijoituskäyttäytymiseen.

Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä, eli miten hyvin tutkimus mittaa sitä asiaa, mitä juuri haluttiin mitata (Hirsjärvi 2007, 226). Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa, pitää huomioida toimeksiantajan vaikutus kyselyn vastauksiin. Kysely lähetettiin toimeksiantajan kirjekuorissa ja saatekirjeessä mainittiin tutkimuksen olevan tehty nimenomaan Pankin X ja Mikkelin ammattikorkeakoulun yhteistyöllä. Uskon että sijoittajien luottamus Pankkiin X näkyy myös kyselyn vastauksissa, sillä sijoittajat haluavat kehittää pankin sijoituspalveluita, joita juuri he käyttävät. Näin ollen tutkimus hyödyttää lopulta myös itse vastaajia konkreettisesti. Toisaalta uskon vastaajien luottavan Pankkiin X ja näin haluavat vastata kyselyyn totuudenmukaisesti. Näin tutkimuksesta saadaan luotettava. Tutkimukseen valittiin sijoittajia, joiden sijoitusvarallisuus on yli 20 000 euroa ja jotka ovat iältään vähintään 25 vuotta vanhoja. Näillä rajoituksilla pyrittiin erityisesti karsimaan joukosta kokemattomimmat ja vasta-alkajat

sijoittajat pois. Vastajat ovat näin kokeneempia ja tältä osin osaavat vastata luotettavammin kyselyn kysymyksiin.

Tutkimuksen laadullinen, eli kvalitatiivinen osuus toteutettiin yhden avoimen kysymyksen avulla. Avoimen palautteen avulla saimme paljon sellaisia vastauksia, mitä muuten ei olisi tullut esille kvantitatiivisissa kysymyksissä. Näin saimme esille sellaisia tärkeitä seikkoja, joita kukin vastaaja on kokenut henkilökohtaisella tasolla. Vastusten uskottavuutta voidaan pitää hyvällä tasolla, sillä vastauksissa paljastuivat osittain jo ennakolta tiedettyjä asioita. Myös muut vastaukset kuuluivat täysin kyselyn luonteeseen ja vahvistivat tiettyjä ennakoasetelmia ja toisaalta toivat täysin uusia näkökulmia esille. Vastaukset olivat kaikki hyvin erilaisia, mutta osassa vastauksissa toistuivat samat asiat. Näin vastauksia voidaan yleistää myös otoksen ulkopuolelle. Vastaukset vahvistivat omia ennako-oletuksia asioista ja näin ne antoivat lisävahvistusta ennakolta ajateltuihin asioihin. Vastauksia voidaan vahvistaa vertailemalla niitä aiempiin vastaavanlaisiin kyselyiden tuloksiin tai toisaalta niitä voidaan myös pitää pohjana tuleville kyselyille.

Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Pankin Xsijoitusasiantuntijoiden kanssa. Kyselyssä käytetyt kysymykset käytiin läpi asiantuntijoiden kanssa. Näin pyrittiin saamaan kysymyksistä mahdollisimman helposti ymmärrettävät ja varmistamaan sisällön oikeellisuus, jotta tuloksiin ei pääse tulemaan kysymyksiä asettelusta johtuvia vääristymiä.

5.1.3 Aineisto ja sen kerääminen sekä analysointi

Tutkimukseen valittiin sijoittajia, jotka sijoittavat suhteellisen aktiivisesti. Näin vastaajat ovat mielenkiintoisia sijoittajia Pankin Xasiakkaita, joille he antavat myös sijoittajasta riippuen sijoitusneuvoja säännöllisesti. Perusjoukosta valittiin otos tietyin rajaavin ehdoin, jotta tulos kattaisi mahdollisimman koko perusjoukon mielipiteen. Tutkimukseen valittiin yhteensä 788 Pankin Xasiakasta. Tutkimukseen valittiin mahdollisimman paljon vastaajia, jotta saavutettaisiin riittävän paljon myös vastauksia. Näin voidaan saavuttaa riittävän luotettava vastausmäärä ja vastauksia voidaan pitää luotettavina. Otokseen valituilla henkilöillä oli sijoitusvarallisuutta 20 000 € – 75 000 €. Näin voidaan varmistaa, että kaikki sijoittajat ovat vähintään jonkin verran kokeneita sijoittajia, koska heillä on kohtuullisen suuri sijoitussalkku, kaikkiin sijoittajiin verrattuna. Rajaavana tekijänä käytettiin myös sijoittajien ikää. Tutkimukseen valitut henki-

löt ovat 25 – 55 vuotta vanhoja. Näin voidaan saavuttaa eri ikäisiä sijoittajia ja osallistaan myös vertailla, vaikuttaako ikä sijoituskäyttäytymiseen. Perusjoukosta valittiin myös ne yksilöt, jotka ovat käyneet pankissa tai tehneet itse säästämiseen ja sijoittamiseen kohdistuneen suunnitelman.

Kysely lähetettiin postitse kaikille otokseen valituille henkilöille. Kirjeessä oli liitteenä saate, josta selvisi tutkimuksen osapuolet, tavoite ja vastausehdot (liite 1). Saatteessa mainittiin myös, että kyselyyn voi vastata täyttämällä vastauslomake ja lähettämällä se liitteenä olevalla palautuskuorella tai vaihtoehtoisesti vastata kyselyyn Internetissä. Vastausprosentti odotettiin ennakolta jäävän suhteellisen alhaiseksi ja tätä pyrittiin kompensoimaan nostamalla lähetettyjen kyselyiden määrää. Vastaukset kerättiin ja analysoitiin SPSS-ohjelmalla. Apuna käytettiin myös Microsoft Excel -ohjelmaa.

Tutkimuksessa oli mukana yksi laadullinen kysymys avoimen palautteen muodossa. Kysymykseen annetut vastaukset jaoteltiin niiden luonteen mukaan positiivisiin, negatiivisiin, neutraaleihin ja vinkin sisältäviin vastauksiin. Mukana oli myös sellaisia vastauksia, joissa yhdistyivät monenlaisia vastauksia. Mukana oli esimerkiksi negatiivisia vastauksia ja samalla palautteessa oli myös joitakin kehitysideoita pankin toiminnasta. Vastauksien lajittelun jälkeen voitiin tehdä kooste eri tyyppisistä vastauksista ja koota näistä yhteenvetoja, mitkä asiat toistuvat näissä vastauksissa. Vastaukset voitiin myös lajitella eri aihealueen mukaan ja näin saada kutakin aluetta koskevat vastaukset erilleen ja tehdä näistä laajempia johtopäätöksiä.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimukseen tuli vastauksia yhteensä 187 kappaletta, jolloin vastausprosentti oli 23,7%. Saavutettu vastausmäärä riittää hyvin, jotta tuloksia voidaan pitää analysoinnin jälkeen pätevinä. Näin voidaan tehdä myös johtopäätöksiä ja kehitysehdotuksia, joita voidaan yleistää koko perusjoukon osalta. Tulokset antavat selkeät tulokset mitattaville asioilla, eikä kyselyn uusinta näin muuttaisi tutkimuksen tulosta merkittävästi. Seuraavassa analysoin tarkemmin saatuja vastauksia.

6.1 Vastaajien sijoittajaprofiili

Kuten taulukosta 7 nähdään 54 % vastaajista oli miehiä ja 45,5 % naisia. Yhdessä vastauslomakkeessa ei ollut merkintää sukupuolesta. Kyselyyn vastasi täten kattavasti sekä miehiä ja naisia.

TAULUKKO7. Vastaajien sukupuoli

	Vastauksia	Prosenttia	Prosenttia vastanneista	Kumulatiivinen prosenttiosuus
Mies	101	54,0	54,3	54,3
Nainen	85	45,5	45,7	100,0
Yhteensä	186	99,5	100,0	
Puuttuu	1	,5		
Yhteensä	187	100,0		

Kysely lähetettiin ennalta määrätyle ikähaarukalle, joten vastaajien ikäjakauma noudatti ennalta määrättyä ehtoa. Vastaajien ikäjakauma vaihteli täten 25 ikävuodesta – 55 ikävuoteen. Kyselyssä vastaajien ikää kysyttiin viiden vuoden välein. Selvəsi vähi- ten vastaajia oli 25 – 30 ja 35 – 40 vuoden ikäisissä. Molemmissa näissä ikäryhmissä oli alle 7,5 % vastaajista. Selkeästi eniten vastaajista olivat 50 – 55 vuotta vanhoja, 31,6 prosentin osuudella. Loput vastaajista olivat kunkin ikäryhmän kohdalla 14,4 % ja 21,9 % välillä. (Liite 2, taulukko 8.)

Kyselyssä kysyttiin yhtenä perustietokysymyksenä vastaajien korkeinta koulutusastetta. Ehdottomasti suurimmaksi vastausryhmäksi nousi ammatillisen perustutkinnon tai lukion suorittaneet henkilöt. Heidän osuus vastanneista oli 40,1 %. Korkeamman asteen koulutuksen saaneita oli yhteensä hieman yli puolet vastanneista. Ammattikorkeakoulututkinto oli 24,1 % vastanneista ja yliopistotasoinen tutkinto 27,3 % vastanneista. Lisäksi 7,5 % oli peruskoulu tai vastaavan tasoinen koulutustausta. Vastausten perusteella voidaan sanoa, että kyselyyn vastanneet sijoittajat vastaavat hyvin jokaisen koulutustaustan mielipidettä vastaten hyvin normaalia koulutustasojakaumaa. (Liite 2, taulukko 9.)

TAULUKKO 10. Vastaajien sijoituskokemus

	Vastauksia	Prosenttia	Prosenttia vastanneista	Kumulatiivinen prosenttiosuus
alle 2 vuotta	34	18,2	18,4	18,4
2-5 vuotta	35	18,7	18,9	37,3
5-10 vuotta	63	33,7	34,1	71,4
10-20 vuotta	35	18,7	18,9	90,3
20-30 vuotta	15	8,0	8,1	98,4
yli 30 vuotta	3	1,6	1,6	100,0
Yhteensä	185	98,9	100,0	
Puuttuu	2	1,1		
Yhteensä	187	100,0		

Kyselyn kysymyksessä 4 kysyttiin sijoittajien sijoituskokemus. Oheisesta taulukosta 10 nähdään, että suurin osa vastaajista (71,4 %) olivat 10 vuotta tai vähemmän aikaa olleet tekemisissä sijoituksien kanssa. Sijoittajien joukosta löytyi myös jonkin verran kauemman aikaa sijoittaneita vastaajia. 18 vastaajaa olivat sijoittaneet 20 vuotta tai kauemmin. Taulukosta voidaan kuitenkin nähdä, että kyselyyn vastanneiden sijoittajien sijoituskokemus vaihteli runsaasti, alle kahdesta vuodesta yli 30 vuoden sijoituskokemukseen.

Sijoittajien sijoituksien seuranta-aktiivisuus jakaantui tasaisesti kaikkien vaihtoehtojen kesken. Aktiivisesti sijoituksiaan seurasi päivittäin, viikoittain ja kuukausittain 64,5 % vastaajista. Loput vastaajista seurasi omia sijoituksiaan vuosittain tai harvemmin. Suurin yksittäinen vastausryhmä oli kuitenkin harvemmin seuraavat sijoittajat. (Liite 2, taulukko 11.)

TAULUKKO 12. Vastaajien omistuksessa olevat sijoitustuotteet

	Osakkeita	Sijoitusrahastoja	Valuuttoja	JVK tai Indeksilainoja	Eläkevakuutus	Sijoitus- tai säästövakuutus	Johdannaisia
Vastaajia	81	131	5	34	89	63	4
Prosenttia vastanneista	19,9 %	32,2 %	1,2 %	8,4 %	21,9 %	15,5 %	1,0 %

Sijoittajien sijoitusomistusta kysyttiin kyselyssä seitsemän eri tuoteryhmän suhteen. Tulokset ovat yllä olevassa taulukossa 12. Eniten sijoittajat olivat sijoittaneet erilaisiin sijoitusrahastoihin, joihin luettiin kuuluvaksi osake-, yhdistelmä- ja korkorahastot. Näihin sijoituksia omistivat 32,2 % sijoittajista. Seuraavaksi suosituin sijoitustuote oli eläkevakuutus, joita oli 21,9 % sijoittajilla. Aivan eläkevakuutuksen jälkeen tulivat suorat osakesijoitukset ja sijoitus- tai säästövakuutukset. Joukkovelkakirja- tai indeksilainoja, valuuttoja ja johdannaisia omistivat vain pieni osa kaikista vastaajista. Näin voidaankin päätellä että vastanneista sijoittajista suurin osa on halunnut hajauttaa sijoituksensa sijoittamalla sellaisiin sijoitustuotteisiin, jotka ominaisuuksien puolesta jo hajauttavat hyvin sijoituksen erilaisiin sijoituskohteisiin.

TAULUKKO 13. Vastaajien sijoitusprofiili

	Vastauksia	Prosenttia vastanneista	Kumulatiivinen prosenttiosuus
Parasta mahdollista tuottoa pitkällä aikavälillä ja olen valmis ottamaan paljon riskiä.	4	2,1	2,1
Hyvää pitkän aikavälin tuottoa ja olen valmis ottamaan aika paljon riskiä.	27	14,4	16,6
Hyvää arvonnousua ja olen valmis ottamaan jonkin verran riskiä.	62	33,2	49,7
Tasaista arvonnousua ja olen valmis ottamaan vähän riskiä.	53	28,3	78,1
Pientä arvonnousua ja haluan sijoitusteni pääoman olevan turvassa.	41	21,9	100,0
Yhteensä	187	100,0	

Kyselyyn vastanneiden sijoittajien sijoitusprofiilit vaihtelivat kaikkien vastausvaihtoehtojen kesken. Yllä olevasta taulukosta 13 nähdään, miten vastaajat arvioivat omaa sijoituskäyttäytymistä. Eniten sijoittajat lukeutuivat hyvää ja tasaista arvonnousua hakevaan ryhmään, jotka ovat kuitenkin valmiita ottamaan jonkin verran tai vähän riskiä. Hyvää arvonnousua ja jonkin verran riskiä ottavia sijoittajia oli 33,2 % vastaajista ja tasaista arvonnousua ja vähän valmiita ottamaan riskiä olivat 28,3 % vastaajista. Seuraavaksi eniten olivat pientä arvonnousua havittelevat ja pääomaturvaa hakevat vastaajat, joita oli 21,9 % kaikista vastaajista. Toiseksi vähiten oli hyvää pitkän aikavälin tuottoa haluavat ja aika paljon riskiä kestävä sijoittajat 14,4 % osuudella. Vähi-

ten vain 2,1 % vastaajat halusivat vielä enemmän ottaa riskiä ja samalla odottavansa parasta mahdollista arvonnousua.

Vastaajilta kysyttiin myös heidän tämän hetkistä sijoitusvarallisuuden määrää. Kyselyyn vastanneet sijoittajat noudattivat selkeää jakaumaa verrattaessa kaikkiin vastanneisiin. Suhteellisesti eniten sijoittajat olivat sijoittaneet erilaisiin sijoituksiin alle 20 000 euroa. Tällaisia sijoittajia oli yhteensä 35,3 %. Tämän jälkeen suurin osa sijoittajista olivat sijoittaneet 20 000 € - 30 000 € sijoituksiin. Tällaisia sijoittajia olivat 23,5 %. Loput sijoittajista olivat sijoittaneet enemmän kuin 30 000 €, mutta huomionarvoista oli sijoittajien määrän laskevan kyselyyn vastanneista, mitä enemmän heillä oli sijoitusomaisuuttaan. Viimeiseen ryhmään jotka olivat sijoittaneet yli 60 000 € kuului 18,2 %, jotka jakautuivat tähän ryhmään.(Liite 2, taulukko 14.)

TAULUKKO 15. Kuinka paljon sijoittajat ovat käyttäneet Pankin X sijoitusneuvontaa

	Vastauksia	Prosenttia	Prosenttia vastanneista	Kumulatiivinen prosenttiosuus
viikoittain	1	,5	,5	,5
kuukausittain	9	4,8	4,9	5,4
vuosittain	98	52,4	53,0	58,4
2-3 vuoden välein	43	23,0	23,2	81,6
harvemmin	34	18,2	18,4	100,0
Yhteensä	185	98,9	100,0	
Puuttuu	2	1,1		
Yhteensä	187	100,0		

Kysyttäessä kuinka paljon sijoittajat käyttivät Pankin Xsijoitusneuvontaa, suurin osa (53,0 % vastaajista) heistä oli käyttänyt vuosittain sijoitusneuvontaa apuna sijoituspäätöksissään. Seuraavaksi eniten sijoitusneuvontaan turvautui 2 – 3 vuoden välein sijoitusneuvojan luona käyvät sijoittajat, joita oli 23,2 % vastaajista. Harvemmin tai ei koskaan sijoitusneuvoja käyttäneitä oli 18,4 % vastaajista. Selvään vähemmistöön kuuluivat sijoittajat jotka käyttivät sijoitusneuvontaa kuukausittain tai viikoittain apuna sijoituksiensa hoidossa. Tällaisia sijoittajia oli yhteensä vain 5,4 % kaikista vastanneista sijoittajista. (Taulukko 15.)

Pankin Xsijoitusneuvojan luona käyneiltä sijoittajilta kysyttiin heidän sijoitusneuvontaa kohtaan asetettujen tavoitteiden täyttymisestä. Selvästi yli puolet (56,7 %) vastanneista olivat osittain tyytyväisiä odotuksien täyttymisestä sijoitusneuvontaa kohtaan. Seuraavaksi eniten vastaajat olivat olleet täysin tyytyväisiä neuvontaa (25,7 %). Vain vähän tyytyväisiä sijoittajia oli 11,8 % ja ei ollenkaan tyytyväisiä toimintaan oli ainoastaan 3,7 % vastaajista. (Liite 2, taulukko 16.)

Seuraavaksi kyselyssä kysyttiin sijoitusneuvojan luona käyneiltä heidän mielipidettä sijoitusneuvon riskin ja tuoton sopimisesta omalle sijoitusprofiilille. Vastaukset korreloivat selvästi aiemman kysymyksen vastauksia. 51,6 % vastaajista oli osittain tyytyväinen neuvonnan riskipitoisuuteen ja tuotto-odotukseen. Täysin samaa mieltä olivat 28,0 % vastanneista, vain vähän tyytyväisiä sijoittajia oli 12,6 % ja loput 7,7 % eivät olleet laisinkaan tyytyväisiä neuvoihin ja niiden sopimisesta heidän sijoitusprofiiliinsa. (Liite 2, taulukko 17.)

TAULUKKO 18. Markkinatilanteen vaikutus vastaajien sijoituskäyttäytymiseen

	Vastauksia	Prosenttia	Prosenttia vastanneista	Kumulatiivinen prosenttiosuus
ei millään tavoin	108	57,8	58,4	58,4
vähentänyt riskiä	23	12,3	12,4	70,8
kotiuttanut	17	9,1	9,2	80,0
siirtänyt riskittömiin sijoituksiin	16	8,6	8,6	88,6
lisännyt riskiä	21	11,2	11,4	100,0
Yhteensä	185	98,9	100,0	
Puuttuu	2	1,1		
Yhteensä	187	100,0		

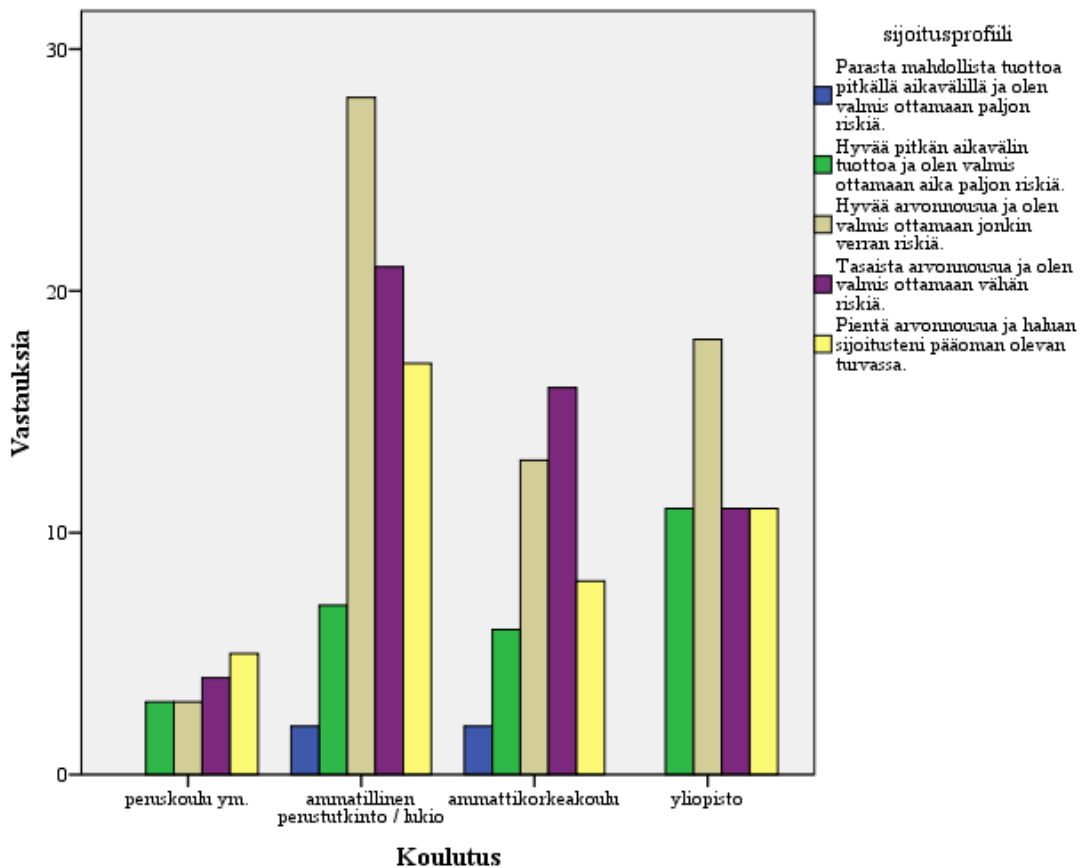
Viimeisessä kysymyksessä kysyttiin viime vuosien aikana olleen markkinatilanteen vaikutuksista sijoittajien sijoituskäyttäytymiseen. Taulukosta 18 nähdään, että 58,4 %, eli reilusti yli puolet sijoittajista vastasivat, että markkinatilanteen muutokset eivät ole vaikuttaneet millään tavoin heidän sijoituskäyttäytymiseen. 12,4 % vastasi vähentäneen sijoituksiensa riskitasoa, vaihtamalla sijoituksiaan vähemmän riskiä sisältäviin vaihtoehtoihin. Osa sijoittajista (9,2 % vastaajista) oli kotiuttanut osan sijoituksistaan ja odottavan markkinoiden rauhoittumista. 8,6 % sijoittajista kertoi siirtäneen sijoituksensa pääomaturvattuihin sijoitusvaihtoehtoihin. Loput 11,4 % vastasi, että he olivat

lisänneet sijoituksiensa riskipitoisuutta lisäämällä salkkuihinsa enemmän riskiä sisältäviä tuotteita.

6.2 Sijoitusprofiilien käyttäytyminen

Tutkimuksessa kysyttiin perustietojen lisäksi sijoitusprofiilin ominaisuuksia mittaavia asioita. Seuraavaksi käydään läpi ristiintaulukoimalla erilaisia sijoitusprofileja niiden ominaisuuksia. Taulukoista voimme nähdä millainen käyttäytyminen on tyypillistä tietyille sijoitusprofileille.

TAULUKKO 19. Vastaajien koulutus ja sijoitusprofiili

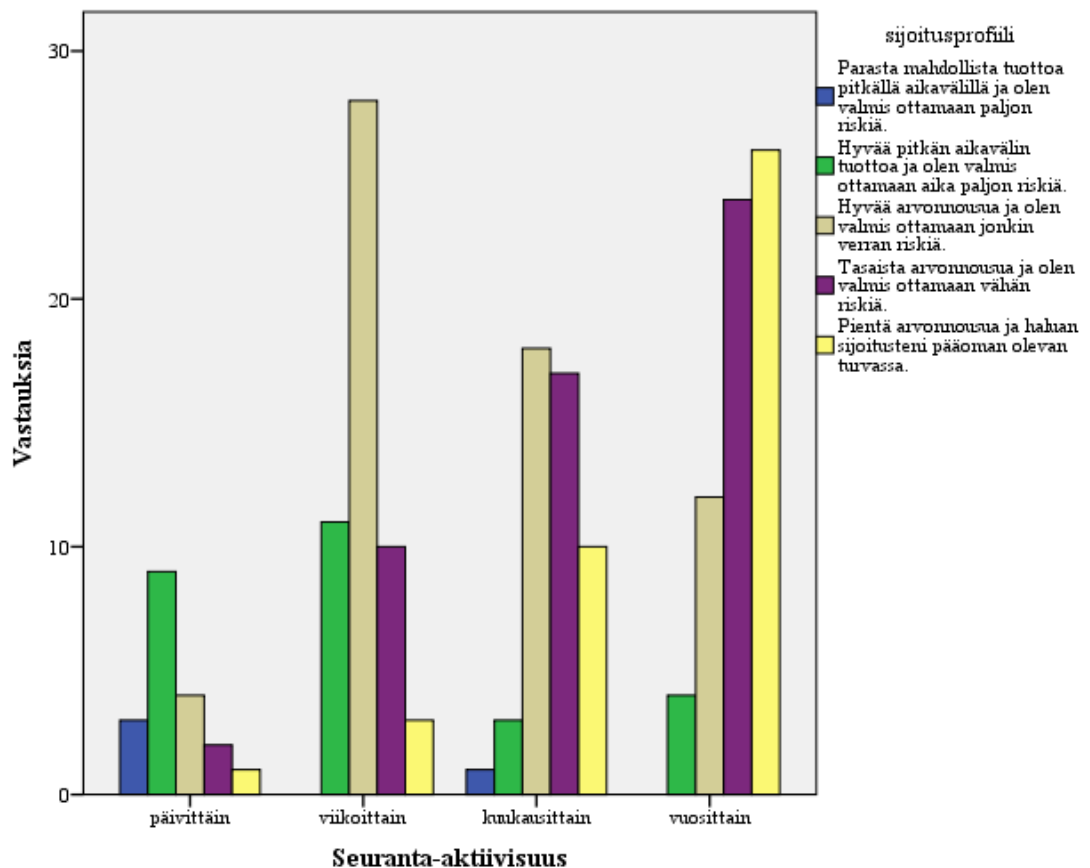

Kun vastauksissa verrataan sijoittajien koulutusta ja heidän sijoitusprofiilia, voidaan todeta, että peruskoulun tai muun vastaavan koulun käyneillä sijoittajilla sijoitusprofiilien vaihtelut olivat hyvin vähäisiä. Kukaan vastaajista ei ollut valmis tavoittelemaan parasta mahdollista tuottoa pitkällä aikavälillä ja ottamaan samalla paljon riskiä. Ammatillisen tutkinnon tai lukion käyneillä vastaajilla erot profiilien välillä olivat selvät. Tähän ryhmään kuuluivat ne sijoittajat, jotka halusivat eniten hyvää, tasaista tai pientä arvonnousua sijoituksilleen ja samalla halusivat jonkin verran tai vähän riskiä tai ei

ollenkaan riskiä sijoituksilleen. Ammattikorkeakoulun käyneet sijoittajat halusivat eniten hyvää tai tasaista arvonnousua ja samalla he olivat valmiita ottamaan jonkin verran tai vähän riskiä. Muut vastaajat olivat muiden vastausten kaltaisia. Yliopistopohjaisen koulutuksen käyneet sijoittajat halusivat kaikista muista ryhmistä poiketen eniten hyvää pitkän aikavälin tuottoa ja olivat samalla valmiita ottamaan aika paljon riskiä. Muut vaihtoehdot jakaantuivat vastausmääriltään tasaisesti. (Taulukko 19.)

Verrattaessa sukupuolen merkitystä sijoittajan sijoitusprofiiliin ja riskinottohaluun, voidaan huomata sukupuolella olevan jonkin verran vaikutusta. Miesten osuudesta nähdään, että he ovat selvästi enemmän halunneet parasta mahdollista tuottoa, hyvää pitkän aikavälin tuottoa ja hyvää arvonnousua sijoituksilleen, kuin naiset. Samalla miehet ottavat tietoisesti enemmän riskiä sijoitusten vaihtelusta kuin toinen sukupuoli. Naiset haluavat selvästi sijoituksilleen enemmän turvaa ja hyväksyvät myös samalla hieman heikommät tuotto-odotukset kuin miehet. Naisten halukkuus aivan korkeimpiin tuottoihin ovat hyvin vähäiset. (Liite 2, taulukko 20.)

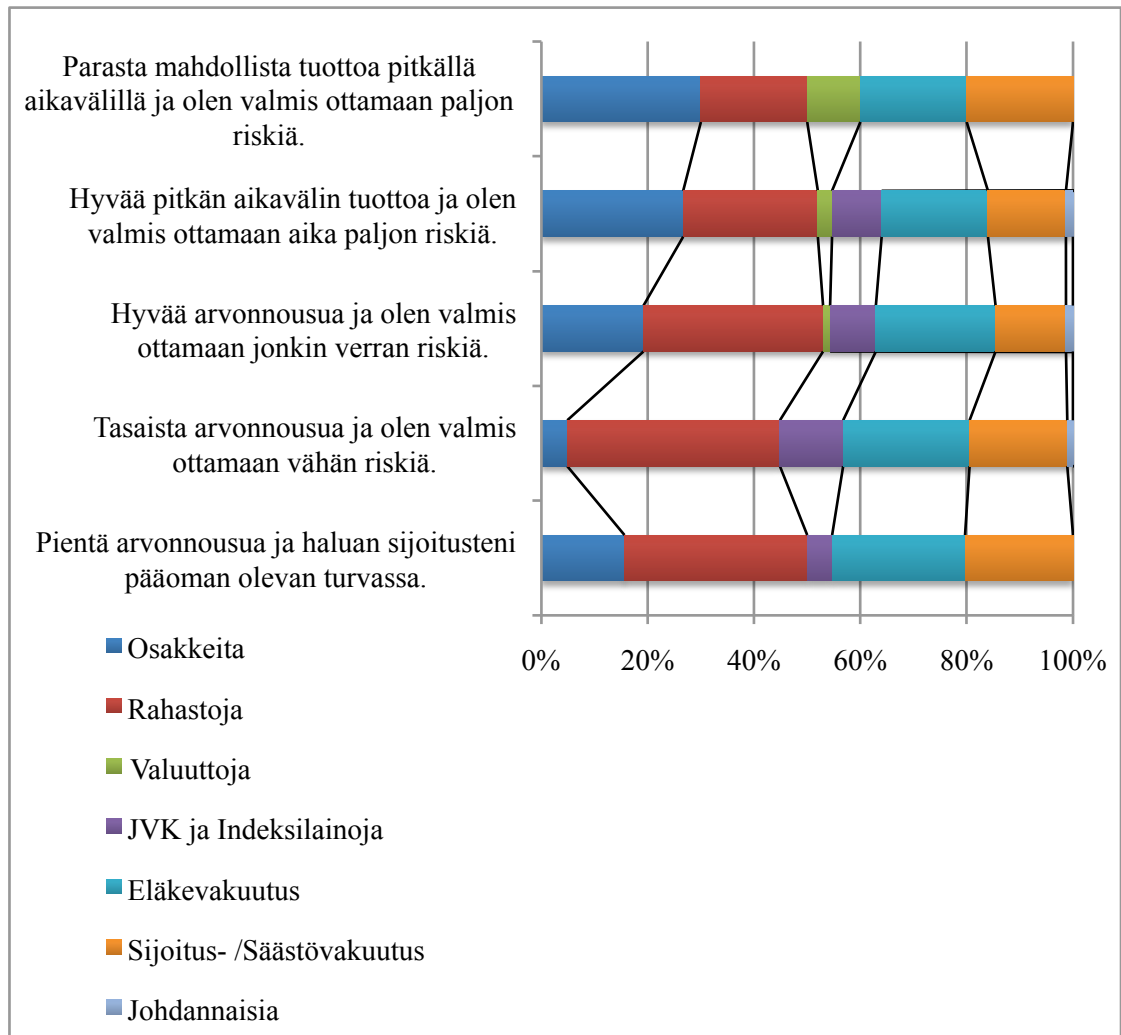
TAULUKKO 21. Vastaajien sijoitusten seuranta-aktiivisuus ja sijoitusprofiili

Taulukosta 21 nähdään sijoittajien seuranta-aktiivisuuden vaikutuksen henkilöiden sijoitusprofileihin. Ne sijoittajat jotka seuraavat useimmin sijoitustensa kehitystä haluavat myös selvästi eniten tuottoa sijoituksilleen. Samalla he hyväksyvät myös eniten sijoituksiensa arvon vaihteluita. Taulukosta nähdään selkeästi seuranta-aktiivisuuden vaikutus sijoittajien riskinotto-kykyyn ja samalla tuotto-odotukseen. Ne sijoittajat, jotka seuraavat sijoituksiensa kehitystä harvemmin haluavat näin riskin olevan paljon pienempi, kuin taas aktiivisemmin omaa salkkua seuraavat. Taulukosta nähdään myös, että parasta mahdollista tuottoa hakevat ja paljon riskiä kestävä sijoittajat seuraavat ainoastaan päivittäin sijoituksiaan ja niiden kehitystä.

Sijoittajilta kysyttiin markkinatilanteen muutosten aiheuttamista vaikutuksista heidän sijoitusstrategioihinsa. Kun henkilöiden vastauksia verrattiin heidän sijoitusprofileihin, nähdään millaisia vaikutuksia näillä vastauksilla on toisiinsa nähden. Selvästi eniten kaikista vastanneista eivät olleet muuttaneet strategiaansa millään tavoin markkinatilanteen muutosten aikana. He jotka olivat valmiita ottamaan jonkin verran tai vähän riskiä sekä täysin pääomaturvaa hakevat sijoittajat olivat selvästi eniten olleet tekemättä mitään muutoksia heidän sijoituskäyttämiseen. Toisaalta taas eniten riskiä olivat lisänneet jo ennestään eniten riskiä kestävä ja parasta tuottoa haluavat sijoittajat. Tasaista ja pientä arvonnousua hakevat sijoittajat olivat taas halunneet eniten siirtää sijoituksiaan riskittömiin sijoituksiin. (Liite 2, taulukko 22.)

TAULUKKO 23. Vastaajien sijoituskohteet ja sijoitusprofiili

Sijoittajilta kysyttiin heidän sijoituskohteitaan ja vaihtoehtoina olivat osakkeet, rahastot, valuutat, joukkovelkakirjalainat ja indeksilainat, eläkevakuutus, sijoitus- ja säästövakuutus sekä johdannaiset. Verrattaessa vastaajien sijoitusprofiileihin heidän sijoituskohteita, voidaan nähdä millaisiin sijoituksiin eri profiilit ovat sijoittaneet. Taulukossa 23 on kuvattu sijoitustuotteet suhteutettuna jokaista sijoitusprofiilia kohden. Taulukosta voidaan näin nähdä miten eri profiilien sijoituskohteet vaihtelevat prosentuaalisesti. Osakkeisiin olivat sijoittaneet prosentuaalisesti eniten parhainta tuottoa tavoittelevat sijoittajat, jotka olivat valmiita ottamaan myös eniten riskiä. Erilaisia rahastoja olivat suhteellisesti eniten vähiten riskiä ottavien sijoittajien salkussa. Rahastojen osuus pieneni sijoitusomaisuudesta, mitä enemmän profiili halusi ottaa riskiä sijoituksillensa. Valuuttoihin olivat sijoittaneet vain eniten tuottoa haluavat sijoittajat. Eläkevakuutus sekä sijoitus- ja säästövakuutus olivat suhteellisesti suurin piirtein yhtä suosittuja sijoituskohteita kaikkien profiilien keskuudessa. Johdannaisten osuus oli

koko kyselyssä todella pieni ja ne jakautuivat kolmen eri profiilin kesken suhteellisen tasaisesti.

Sijoitustutkimuskyselyn viimeiseen avoimena kysymykseen vastaaja sai kirjoittaa kysymyksen alle vapaasti palautetta Pankin Xsijoitustoiminnasta. Vastauksia annettiin runsaasti, 66 kpl. Vastaajista siis 35,3 prosenttia vastasi myös vapaaehtoiseen kysymykseen. Vastauksia tuli paljon ja ne käsittelivät hyvin erilaisia asioita. Osa avoimesta palautteesta oli hyvin positiivista ja näissä vastauksissa pankin sijoitusasiakkaat olivat tyytyväisiä toimintaan kokonaisvaltaisesti. Eniten positiivista palautetta keräsivät sijoitusneuvojen ammattitaito ja yleinen asiakaspalvelutoiminta. Osassa vastauksissa pyydettiin jonkin palvelun tai asian suoranaista parantamista ja joissakin näistä oli jo valmis ratkaisuvaihtoehto asiaan. Vinkit jakautuivat hyvin moneen eri aihealueeseen. Yleisesti eniten asiakkaat toivoivat sijoitusneuvojilta enemmän yhteydenpitoa asiakkaan sijoitusasioista. Jonkin verran palautteista olivat luonteeltaan neutraaleita. Näissä vastauksissa oli asiakkaan tuntemus pankkiin usein kovin heikko ja asiakas ei osannut sanoa kovin paljoa pankin sijoitustoiminnasta. Noin kolmannes vastauksista olivat sävyiltään negatiivisia. Tällaisissa vastauksissa korostuivat aihepiireiltään erityisesti tuotteiden tai palveluiden korkea hinta sekä sijoitusneuvojen huono asiakaspalvelu tai vajaa ammattitaito asiakkaan odotuksiin nähden.

7 POHDINTA

Seuraavaksi pohdin millaisia huomioita voidaan nostaa erityisesti esille tutkimuksesta. Huomioiden perusteella voidaan myös tämän jälkeen pohtia millaisia kehitysmahdollisuuksia nousee esille asioiden pohjalta. Näiden seikkojen perusteella voidaan kehittää pankin toimintaa kokonaisvaltaisempaan asiakkaan tuntemiseen ja tästä johtuen tarjota heille parempaa sijoituspalveluita, muiden pankkipalveluiden ohella. Mitä paremmin asiakas tunnetaan, sitä parempia ratkaisuja voidaan hänelle esittää ongelmien ja asioiden parantamiseksi.

7.1 Tutkimuksen arviointi

Sijoitustutkimuskyselyyn vastasi 187 vastaajaa, joten vastausmateriaalia voidaan pitää riittävänä jotta tutkimusta voidaan pitää reliabiliteettina tutkimuksena, eli mitatut tulokset voidaan toistaa uudestaan myöhemmin. Tutkimuksen vastausmäärä on riittävän

suuri jotta niiden avulla voidaan tutkia vastauksiakvantitatiivisesti. Kysely sisälsi myös yhden kvalitatiivisen kysymyksen ja näitä vastauksia voidaan täten tutkia laadullisesti. Määrällisistä vastauksista saadaan hyvin vertailtavia ja yleistäviä perustietoja sekä syvällisempiä vertailutietoja sijoitusprofiileista. Vastausten määrän ja myös niiden laadun vuoksi vastauksia voidaan yleistää koskemaan myös otoksen ulkopuolelle. Laadullisten vastausten avulla saadaan elintärkeitä yksilöllisiä tietoja vastaajista ja sellaisia tietoja, mitä muuten ei olisi voitu saada tietoon. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää erilaisten sijoittajatyyppeiden toimintamalleja ja pidän osaa tutkimukseen osallistuneita sijoittajia jo ammattimaisina sijoittajina heidän pitkän sijoituskokemuksen vuoksi. Näin tulokset ovat mielestäni luotettavia heidän hyvän sijoitustaustansa vuoksi. Otokseen valittiin sijoittajat, joiden sijoituksien arvo oli vähintään 20 000 € tutkimuksen lähetyksen aikoihin ja uskon jo kohtuullisen sijoitusvarallisuuden kertovan jo vähintään hyvin perehtyneistä sijoittajista. Johtopäätökset on esitetty määrällisten ja laadullisten kysymyksien pohjalta. Kehittämisehdotukset voidaan pitää myös lähdemateriaalin puolesta oikeellisina. Sijoitustutkimukselle asetetut tavoitteet toteutuivat mielestäni vähintään erittäin hyvin vastausten määrän ja laadun puolesta.

7.2 Johtopäätökset

Tutkimukseen vastanneista sijoittajista vähän yli puolet olivat miehiä. Jos vastaajien sukupuolella ei ajatella olevan vaikutusta vastausaktiivisuuteen ja otokseen valittiin yhtä paljon miehiä että naisia, voidaan todeta että miehet ovat hieman aktiivisempia sijoittajia kuin naiset. Tätä tukee myös yleinen käsite siitä, että sijoittaminen on enemmän miesten mielenkiinnon kohde, kuin naisten. Sijoittamista voidaan pitää myös eniten keski-ikäisten sijoittajien harrastuksena tai ammattina. Tämä johtuu varmasti siitä, että tätä nuoremmat ihmiset eivät ole vielä kerinneet keräämään niin paljon omaisuutta, jota voisivat täten sijoittaa erilaisiin sijoitustuotteisiin. Keski-ikään mennessä ihmisillä on jo mahdollisesti kertynyt jonkinlainen omaisuus ja näin sijoittaminen on paljon luontevampaa. Toisaalta taas tätä vanhempien ihmisten keskuudessa sijoittaminen ei ole niin yleistä, koska usein tällaiset ihmiset eivät halua ottaa enää kovin paljon riskiä omaisuudelleen ja näin eivät halua sijoittaa rahojaan riskialttiiseen sijoitukseen. Laadullisten vastausten perusteella voidaan sanoa, että vanhempien ja omaisuutta omistavien ihmisten keskuudessa käytetään useimmiten erilaisia pääomaturvattuja tilivaihtoehtoja raha-omaisuuden säilytyspaikkana.

Vastanneiden sijoittajien koulutustaustasta ei voida pelkästään tehdä yleistyksiä eri sijoittajien koulutustaustasta, mutta siitä voidaan kuitenkin todeta, että kaikkien kouluasteiden käyneet pankin asiakkaat sijoittavat omaisuuttaan erilaisiin sijoituksiin. Kun tutkittiin sijoittajien sijoituskokemusta, voidaan todeta että otokseen rajaehtojen puitteissa valitutsijoittajat olivat keskimääräisesti jo suhteellisen kokeneita sijoittajia. Noin kolmannes sijoittajista oli sijoittanut jo yli kymmenen vuoden ajan. Vastaajien sijoitusten seuranta-aktiivisuus jakaantui hyvin tasaisesti päivittäisestä seurannasta aina vuosittain seuranneisiin sijoittajiin.

Sijoittajat sijoittavat eniten tunnetuimpiin sijoituskohteisiin. Tällaisia olivat erilaiset sijoitusrahastot ja suorat osakkeet. Näiden lisäksi vastaajat olivat sijoittaneet eläkevakuutuksiin ja sijoitus- tai säästövakuutuksiin, jolloin näidenkin olennaisimpina sijoituselementteinä toimivat sijoitusrahastot ja osakkeet. Tästä voidaan sanoa että vaikka osalla sijoittajista on jo suhteellisen pitkä sijoituskokemus, he käyttävät silti hyvin perinteisiä sijoituskohteita omaisuuksien sijoituskohteina. Joukkovelkakirjalainoihin ja erilaisiin indeksilainoihin oli sijoittanut vain 8,4 prosenttia. Tämä kertookin siitä, että näitä sijoituskohteita käytetään hyvin vähän johtuen tiedonpuutteesta tai toisaalta sijoittajat eivät näe näitä vaihtoehtoja riittävän mielenkiintoisina sijoitusvaihtoehtoina. Erilaisten johdannaisten käyttö oli vastaajien keskuudessa äärimmäisen vähäistä. Vain ainoastaan yksi prosentti kaikista vastaajista olivat sijoittaneet johdannaisiin. Johdannaisia voidaan tosin pitää vain ammattimaisten tai hyvin paljon perehtyneiden sijoittajien vaihtoehtona, sillä kyseinen sijoitus vaatii paljon enemmän perehtymistä aiheeseen, kuin mitä monet muut sijoituskohteet. Johdannaisten käyttö sijoitusten turvaamisessa voisi kuitenkin olla hyödyllinen sijoitusvaihtoehto monille sijoittajille.

Vastaajien sijoitusprofiilit vastasivat normaalijakaumaa, painottuen kuitenkin paljon hyvin varovaiseen sijoittamiseen. Eniten sijoittajista halusivat sijoituksilleen hyvää arvonnousua ja samalla he olivat myös valmiita ottamaan jonkin verran riskiä. Sijoittajien profiileista voidaan päätellä että sijoittajat ovat suhteellisen varovaisia, eivätkä halua ottaa paljoa riskiä sijoituksillensa. Samalla he hyväksyivät matalan riskin johdosta vaatimattomamman tuotto-odotuksen, kuin suurempaa riskiä ottavat sijoittajat saavat. Sijoittajat olivat sijoittaneet hyvin erilaisia rahamääriä erilaisiin sijoituksiin. Otokseen valittiin 20 000 € – 75 000 € sijoittaneita pankin asiakkaita ja vastauksista voidaan päätellä, että mitä enemmän sijoittaja oli sijoittanut, sitä harvinaisempaa se

oli. Tuloksien perusteella voidaan sanoa että suurimmalla osalla sijoittajista sijoituksien arvo on alle 30 000 € ja tätä suuremmat sijoitussalkut ovat harvinaisia.

Yleisimmin sijoittajat olivat käyttäneet Pankin Xsijoitusneuvontaa apuna sijoituksiensa hoidossa kerran vuodessa. Tämä kuvastaakin hyvin sitä perusolettamusta, että sijoittajat käyvät kerran vuodessa päivittämässä sijoituksiaan pankin sijoitusneuvojen luona. Vain vähän reilu viisi prosenttia turvautui tätä useammin sijoitusneuvontaan. Kuitenkin yli 40 prosenttia sijoittajista kävivät kahden vuoden välein tai sitä harvemmin. Avoimista vastauksista voidaan tulkita, että osa tähän ryhmään kuuluvista sijoittajista päivittävät itse oman tietokoneensa kautta sijoituksiaan ja näin heidän ei tarvitse käydä erikseen pankissa. Tähän joukkoon kuitenkin kuuluu varmasti myös niitä, joiden sijoituksia ei ole päivitetty pitkiin aikoihin, vaikka olisi ollut mahdollisesti tarvetta.

Sijoittajilta kysyttiin heidän sijoitusneuvojille ennalta asettamien odotusten täyttymisestä, suurin osa (84,2 prosenttia) vastasi niiden täyttyneen täysin tai osittain. Tästä voidaankin päätellä että sijoitusneuvojat ovat pystyneet täyttämään kohtuullisen hyvin asiakkaiden tarpeet tai tarjoamaan sellaisia ratkaisuja, jotka miellyttivät asiakkaan odotuksia. Erityisen tärkeä on huomata että vain 3,8 prosenttia vastaajista eivät kokeneet neuvonnan täyttäneen heidän odotuksiansa. Kun heiltä kysyttiin myös sijoitusratkaisujen tuotto ja riskipitoisuuden sopivuudesta itselle, sijoittajien mielipide jakaantui selvästi enemmän. 79,7 prosenttia vastaajista olivat sitä mieltä, että ratkaisut olivat heille osittain tai täysin sopivia. Tärkeää on huomata että loput vastanneista eivät kokeneet sijoitusneuvojen olleen heille sopivia tässä mielessä. Tähän ovat varmasti vaikuttaneet erilaisten tuotteiden sopimattomuus tai mielenkiinnottomuus.

Kun sijoittajilta kysyttiin sitä miten markkinatilanteen muutoksilla on ollut vaikutusta sijoittajien sijoituskäyttäytymiseen, yli puolet vastasivat, että tällaisilla muutoksilla ei ole ollut minkäänlaisia vaikutuksia heidän sijoitustoimintaan. Yleisesti taantuman tai laman aikaan sijoittajat vähentävät selvästi sijoituksiensa riskipitoisuutta. Kuitenkin vastaajista vain vähän yli 12 prosenttia oli vähentänyt sijoituksiensa riskiä. 9,2 prosenttia vastaajista oli ainoastaan kotiuttanut osan sijoituksistaan. Tälle voidaan löytää selitys kahdesta eri vaihtoehdosta. Sijoittajat ovat sijoittaneet sijoituksensa sellaisiin sijoituksiin, joissa markkinoiden heilunta ei vaikuta suuresti sijoituksiin tai sijoittaja on profiililtaan sellainen, joka sallii sijoituksien heilumisen ja odottaa tuottoa pidem-

mällä aikavälillä. Toisaalta tätä voidaan selittää sillä, että sijoittajat eivät joko tiedä mitä tehdä kyseisessä tilanteessa tai eivät seuraa tilannetta tarpeeksi aktiivisesti.

Sijoittajien koulutuksella ei ollut merkittävää vaikutusta sijoittamiseen tutkimuksessa. Kun koulutusta verrattiin sijoitusprofileihin, ei voida myöskään todeta näillä tekijöillä olevan merkittäviä vaikutuksia keskenään. Voidaankin todeta että, sijoittajien profiiliin ei ole vaikutusta heidän aikaisemmalla koulutuksella merkittävästi. Ainoana asiana voidaan pitää yliopistopohjaisten sijoittajien suhtautumista lähes yhtä paljon pienen riskin ottoon kuin ottamaan aika paljon riskiä.

Tutkimuksessa selvisi selvästi, että miehet ottavat paljon enemmän riskiä kuin naiset. Tämä johtaakin siihen, että miehet tavoittelevat enemmän tuottoa sijoituksilleen ja näin ovat valmiita ottamaan enemmän riskiä valitessaan sijoituskohteitaan. Suurin osa naisista halusi pitää sijoituksensa turvassa, vähän riskiä sisältävissä sijoitustuotteissa ja näin hyväksyvät pienemmän tuotto-odotuksen.

Ennako-olettamuksena voidaan pitää ajatusmallia, jossa eniten sijoituksia seuraavat sijoittavat eniten riskipitoisimpiin sijoituskohteisiin. Oletamus vahvistui selvästi myös tutkimustuloksista. Päivittäin tai viikoittain sijoituksiaan seuraavat sijoittajat sijoittavat selvästi enemmän riskiä sisältäviin sijoituskohteisiin. He haluavat samalla myös parempaa tuottoa sijoituksilleen kuin harvemmin sijoituksiaan seuraavat henkilöt. Henkilöt jotka tekevät päiväkauppaa tai hyvin lyhyellä ajalla, hakevat yleisesti enemmän tuottoa. Kun taas henkilöt jotka seuraavat harvemmin sijoituksiaan, ovat sijoittaneet kohteisiin, joissa arvovaihtelu on paljon vähäisempää ja näin myöskään sijoituksien seuranta ei välttämättä tarvitse tehdä niin useasti kuin enemmän riskiä sisältävien sijoituksien kohdalla.

Tutkimuksesta selvisi myös millaisia sijoituksia erilaisilla sijoitusprofileilla oli. Selvästi eniten riskiä hakevilla sijoittajilla nousivat osakkeet pääpainoon sijoitusomaisuudessa. Tämä johtuu siitä, että suorilla osakesijoituksilla arvomuutokset ovat suurimpia, verrattaessa muihin vertailussa mukana oleviin sijoituskohteisiin. Näin voidaan huomata, että osakkeiden avulla haetaan selvästi parempaa tuottoa sijoitusomaisuudelle. Verrattaessa taasen varovaisempiin sijoittajiin, erilaisten rahastojen osuus nousee näissä sijoitusprofiilien keskuudessa suuremmaksi. Rahasto-omistuksilla haetaan vahvaa hajauttamista sijoituksilleen, joka laskee näin sijoituksien riskiä. Tut-

kimuksessa ei ollut mukana ollenkaan eri säästämismuotoja, mutta tutkimuksesta vahvistui myös se perusolettamus, että vähän riskiä haluavat sijoittajat sijoittavat vahvasti pääomaturvattuihin kohteisiin, kuten erilaisiin määräaikaisille tileille, joista voidaan saada perustilejä parempaa korkoa. Muut sijoituskohteet olivat suurin piirtein yhtä suosittuja kaikkien profiilien keskuudessa. Ainoastaan valuuttaomistuksia oli vähän enemmän riskiä ottavilla sijoittajilla.

7.3 Kehittämisehdotukset

Esitän seuraavassa kehittämisehdotuksia Pankin Xtoimintaan ja yleisiä huomioita, joita voidaan käyttää erilaisissa asiakaskohtaamistilanteissa. Perustan ehdotukseni teoriaan sekä tutkimuksessa ilmenneisiin asioihin. Pidän erityisen tärkeinä asioina myös avoimen palautteen kautta tulleita kehittämisehdotuksia ja muuta palautetta.

Tutkimuksesta selvisi erityisen selvästi, että naiset sijoittavat paljon vähemmän riskipitoisempiin sijoitustuotteisiin kuin miehet. Tätä ennakko-olettamusta voitaisiin käyttää tehokkaasti asiakaskohtaamisissa ja varsinkin eri tuotteiden tarjonnassa. Näin voitaisiin löytää paljon nopeammin kullekin asiakkaalle sopiva sijoituskohte, erityisesti hänen riskinsietokykyä ajatellen. Tutkimuksesta selvisi myös hyvin se, miten sijoitusten seuranta-aktiivisuudella oli merkitystä sijoituskohteiden valinnassa. Tällaisia mahdollisia ennakkotietoja voitaisiin myös hyödyntää tehokkaasti, kun asiantuntija miettivät, mitkä sijoituskohteet sopisivat kullekin sijoittajalle. Erilaisten sijoitusprofiilien kartoitus onkin avainasemassa asiantuntijoiden valmistautuessa kohtaamaan erilaiset sijoitusprofiilit. Näiden tietojen hyödyntäminen on ensiluokkaisen tärkeää, jotta voidaan saavuttaa selkeä tapa tuoda oikeat asiat esille neuvottelutilanteissa. Näin ei tarvitse käyttää aikaa tutkimalla sijoittajien toimintatapoja ja miettimällä näiden jälkeen oikeaa sijoituskohteita, vaan jäisi paljon enemmän aikaa keskustella juuri oikeista kohteista asiakkaiden kanssa.

Suuriosa sijoittajista käyvät vain kerran vuodessa neuvottelemassa sijoituksistaan pankissa asiantuntijoiden kanssa. Avointen palautteiden kautta nousi esille kuitenkin se, että yhteydenpitoaktiivisuus riippuu hyvin paljon asiakkaan omista mieltymyksistä. Osa sijoittajista eivät koe tarvitsevansa kovin usein yhteydenpitoa pankin asiantuntijoilta. Tämä johtuu osaksi siitä, että monet sijoittajat haluavat itse perehtyä sijoituksiensa hoitoon ja seuraavat yleisesti sijoituksiaan hyvin aktiivisesti. Toisaalta taas osa

sijoittajista toivoi paljon aktiivisempaa yhteydenpito asiakkaisiin. Tätä tietoa voitaisiinkin hyödyntää tehokkaasti asiakkaiden keskuudessa, sillä jokaisen asiakkaan kanssa voitaisiin sopia kuinka usein häneen oltaisiin yhteydessä. Vastausten ja palautteiden perusteella enemmän yhteydenpitoa haluavat sijoittajat voisivat olla kiinnostunut sijoittamaan paljon aktiivisemmin, jos he saisivat enemmän tietoa sijoituksistaan ja uusista mahdollisuuksista.

Joukkovelkakirjalainojen ja indeksilainojen osuus sijoituskohteista oli hyvin vähäistä jokaisessa sijoitusprofiiliryhmässä. Kaikkein eniten tuottoa haluavat sijoittajat eivät olleet käyttäneet ollenkaan näitä sijoituskohteita. Indeksilainat ovat ominaisuuksiltaan sopivia lähes kaikille sijoittajille ja tuotetta voisikin markkinoida enemmän sijoittajien keskuudessa. Osalla indeksilainoista on pääomaturva ja näin se sopii todella hyvin myös varovaisimmillekin sijoittajille, mutta toisi mahdollisesti kuitenkin paremman tuotto-odotuksen mitä muut vähän riskiä sisältävät tuotteet. Indeksilainoja ja joukkolainoja voisi näin tarjota enemmänkin asiakkaille hyvänä vaihtoehtoina tavallisesti käytettyjen tuotteiden rinnalle. Tällaiset sijoitustuotteet ovat ominaisuuksiltaan paljon monimutkaisempia kuin monet muut tutummat sijoitustuotteet. Tuotteet ovatkin tämän vuoksi monille hyvin tuntemattomia ja siksi he eivät ole sijoittaneet tällaisiin tuotteisiin. Tuotteita kannattaisikin tuoda enemmän sijoitusasiakkaiden tietoisuuteen ja kertoa niidenhyvistä ominaisuuksista muihin tuotteisiin verrattuna. Näin myös varovaisimmillekin sijoittajille voisi tarjota parempaa tuottoa tuottavia sijoitustuotteita.

Tutkimuksessa selvisi myös johdannaisten todella vähäinen käyttö. Johdannaisia pidetäänkin yleisesti vain ammattilaisten sijoituskohteina. Uskon kuitenkin että johdannaisia voisi käyttää myös monet muut sijoittajat. Johdannaisia voisi käyttää muiden sijoitustuotteiden ohella vähentämään sijoitussalkun kokonaisriskiä sijoittamalla sellaisiin johdannaisiin, jotka tekevät tuottoa omien osakkeiden negatiivisella muutoksella. Tällainen sijoitustoiminta vaatii kuitenkin jo paljon normaalia enempää perehtymistä sijoittamiseen ja sosisikin vain paljon sijoittaneille asiakkaille.

Erityisesti avointen palautteiden perusteella jotkin sijoittajat kokevat sijoitusneuvojen tuputtavan liikaa tiettyjä tuotteita heille. Asiantuntijoiden pitäisikin kuunnella asiakasta enemmän ja tehdä tämän perusteella kullekin asiakkaalle räätälöidyt ehdotukset. Sijoittajat toivoivat myös paljon enemmän yleistä keskustelua sijoitusmaailmasta asiakkaiden kesken. Mielestäni sijoitusneuvojen pitäisi keskustella ja neuvoa asiakkaita

enemmän heidänkoko pankkiasiointia koskien. Sijoitusneuvojien pitäisi kertoa esimerkiksi hieman yleisestä taloudentilanteesta maailmassa ja samalla rauhoitella häätäntyneitä asiakkaita ja kertoa miten nämä asiat vaikuttavat juuri kyseisen asiakkaan sijoitusomaisuuteen ja muuhun taloudelliseen tilanteeseen. Näin voisi saavuttaa asiakkaan kanssa paljon syvempi ja kokonaisvaltaisempi kumppanuus ja asiakas kokisi paljon enemmän ja syvemmin saavansa apua kokonaisvaltaisesti hänen pankkiasioihinsa.

8 PÄÄTÄNTÖ

Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut todella antoisa kokemus itselleni. Aikataulullisesti aloitin tekemään työtä alkusyksystä 2010. Selvä aikatauluttaminen on auttanut todella paljon käytännön tekemistä ja selvittämään tämän työn tekemistä opiskelun ja työnkäynnin ohella. Aloitin opinnäytetyön tutustumalla aiheesta kertovaan kirjallisuuteen ja samalla hahmottelin koko työn sisältöä. Kun olin saanut työn pohjan selville, sekä selvitettyä tutkimusongelmani toimeksiantajani kanssa, aloitin kirjoittamaan viitekehystä. Kun olin saanut viitekehysten jo hyvään malliin, aloitin samalla tutkimuksen toteuttamista. Tutkimus lähetettiin todella suurelle joukollesijoitusasiakkaita ja tämä osoittautuikin todella pitkäksi prosessiksi, jossa sain kuitenkin paljon apua toimeksiantajaltani. Kun lopulta sain viitekehysten valmiiksi, aloin keräämään kyselyn vastauksia ja tekemään näistä erilaisia ristiintaulukointeja. Näiden perusteella pääsin lopuksi tekemään analyyskejä ja kirjoittamaan tutkimustuloksia. Opinnäytetyön aikana ei osoittautunut ylitsepääsemättömän vaikeita ongelmia ja koko työni ajan sain paljon tukea ohjaavalta opettajaltani. Tein opinnäytetyötäni myös hyvin itsenäisesti ja onnistuin siinä mielestäni hyvin.

Etsin pääosin tietoa teoriaosuuteen kirjoitetusta kirjallisuudesta ja löysin mielestäni hyvin tietoa sijoitusmaailman perusasioista. Huomasin kuitenkin, että osa kirjoista oli muutamia vuosia vanhoja, eikä ne näin tarjonneet kaikkea uutta tietoa sijoitusmaailmasta. Turvauduinkin näin hyvin paljon myös Internetistä löytämäni lähdeaineistoon, joka käsitteli aivan uusimpia asioita sijoitusmaailmasta. Muun muassa PS-tilistä löytyi lähdeaineistoa lähinnä vain Internet-lähteistä.

Opinnäytetyö on antanut minulle todella paljon lisätietoa sijoitusmaailmasta ja varsinkin erilaisista sijoitustuotteista ja sijoitusprofiileiden erityispiirteistä. Aihealue on ollut

itselleni jonkin verran tuttu jo noin kymmenen vuoden ajan ja näin päädyin tähän aiheeseen, myös oman mielenkiinnon pohjalta. Uskon että toimeksiantaja voi hyödyntää työtä omassa toiminnassaan ja sen kehittämässä. Sijoitusmaailma aihealueena on todella laaja ja työni aiheen tarpeeksi tiiviin aihealueen löytäminen toimeksiantajan kanssa olikin erittäin tärkeä prosessi. Tämä oli erittäin tärkeää, jotta työssä voidaan perehtyä tarpeeksi syvällisesti juuri valittuun aihealueeseen ja siitä on hyötyä niin toimeksiantajalle, kuin myös itsellenikin.

Koko työ onnistui mielestäni erittäin hyvin ja alkuperäiseen tavoitteeseen päästiin hyvin. Pankin sijoituspalvelut ovat kokoajan kehittyvässä liikkeessä ja näin ollen sen tutkiminen on tärkeää, jotta voidaan selvittää mihin asioihin kannattaa keskittyä, jotta voidaan saavuttaa hyviä tuloksia asiakkaan kanssa. Mielestäni pankkien tärkeänä tehtävänä on huolehtia asiakkaistaan kokonaisvaltaisesti ja näin antaa heille todellista lisäarvoa omaisuuden hoidollaan.

Erityiskiitoksen haluan osoittaa ohjaavalle opettajalleni Eila Jussilalle, toimeksiantajan yhteyshenkilölle xxxxxxxxxxxxxx ja todella suuren avun tutkimuksen postittamisessa tarjonneelle xxxxx xxxxxxxx.

LÄHTEET

Alhonsuo, Sampo & Nisén, Anne & Pellikka, Tuula 2009. Finanssitoiminnan käsikirja. Helsinki: Hakapaino Oy.

Amos Partners. 2010. Pääomaturvatut sijoituslainat. WWW-dokumentti.
<http://www.amospartners.fi/yleista.html> Päivitystietoa ei saatavilla. Luettu 11.10.2010.

Dolceta. 2010. Joukkovelkakirjalaina. WWW-dokumentti.
<http://www.dolceta.eu/suomi/Mod2/spip.php?rubrique86>. Päivitystietoa ei saatavilla. Luettu 7.10.2010.

Enemmän Tarinoita. 2009. Sijoittamisessa riski lisää tuottoa. WWW-dokumentti.
<http://www.nettiet.fi/teemat/laki-ja-talous/art651-Sijoittamisessa-riski-lisaa-tuottoa-.html>. Päivitetty 28.9.2009. Luettu 4.10.2010.

Fennia. 2003. Yritysesittelyt. WWW-dokumentti.
<http://www.fennia.fi/FenniaRyhma/Asiakaslehti/Yritysesittelyt/050303.htm>. Päivitetty 30.6.2003. Luettu 25.10.2010.

Harrison, Tina 2000. Financial services marketing. England: Pearson, Financial Times/ Prentice Hall (PRS).

Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Hirsijärvi, Sirkka & Huttunen, Jouko 1995. Johdatus kasvatustieteeseen. Porvoo: WSOY.

Hirsijärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hyöty, Jussi 2006. Osakekeissien pauloissa. Helsinki: Talentum.

Hämäläinen, Karo 2005. Sijoittajan käsikirja. Ei painopaikkaa: Gummerus kirjapaino.

Inspirans. 2010. Mitä laadullinen tutkimus on? WWW-dokumentti.
<http://www.inspirans.fi/laadullinen-tutkimus>. Päivitystietoa ei saatavilla. Luettu 25.10.2010.

Kallunki, Juha-Pekka & Martikainen, Minna & Niemelä, Jaakko 2002. Ammattimainen sijoittaminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kallunki, Juha-Pekka & Martikainen, Minna & Niemelä, Jaakko 2008. Ammattimainen sijoittaminen. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Kauppalehti. 2010. Nokia: N8 myyntiin syyskuussa. WWW-dokumentti.
<http://www.kauppalehti.fi/5/i/talous/uutiset/etusivu/uutinen.jsp?oid=20100919817&ext=rss>. Päivitetty 21.09.2010. Luettu 5.10.2010.

Kotler, Philip 1997. Marketing management analysis, planning, implementation, and control. New Jersey: Prentice Hall.

Martikainen, Teppo 2000. Rahoituksen perusteet. Juva: WSOY.

MTV3. 2010. Kauppalehti: Makeisvero toteutumassa matalampana. WWW-dokumentti. <http://www.mtv3.fi/uutiset/talous.shtml/arkistot/talous/2010/09/1184305>. Päivitetty 10.9.2010. Luettu 27.9.2010.

Osuuspankki. 2010. Osuuspankin palveluhinnasto. WWW-dokumentti. <https://www.op.fi>. Päivitetty 1.7.2010. Luettu 20.9.2010.

Pörssisäätiö. 2009. Indeksilainat. WWW-dokumentti. http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saastajalle/Tuotteet_ja_palvelut/Saasto_ja_sijoitustuotteet/Indeksilainat/Pages/Default.aspx Päivitetty 22.12.2009. Luettu 11.10.2010.

Pörssisäätiö. 2008. Osakeopas. WWW-dokumentti. <http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/osakeopas,1>. Päivitetty 28.2.2008. Luettu 5.10.2010.

Pörssisäätiö. 2010. PS-tili sopii riskinottajalle. WWW-dokumentti. <http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/ps-tili-sopii-riskinottajalle> Päivitetty 4.2.2010. Luettu 11.10.2010.

Pörssisäätiö. 2009. Sijoitusrahasto-opas. WWW-dokumentti. <http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/sijoitusrahasto-opas>. Päivitetty 12.3.2009. Luettu 7.10.2010.

RVM. 2010. Sijoitusvakuutus. WWW-dokumentti. <http://www.rvm.fi/tuotteet/index.php?page=sijoitusvakuutus>. Päivitystietoa ei saatavilla. Luettu 7.10.2010

Seligson & Co. 2010. Sijoittajan muistilista. WWW-dokumentti. <http://www.seligson.fi/suomi/sijoitustieto/muistilista.htm>. Päivitystietoa ei saatavilla. Luettu 4.10.2010.

Slotte, Joanna 2002. Kuluttajan sijoituskäyttäytyminen ja siihen vaikuttavat tekijät. Jyväskylän Yliopisto. Taloustieteiden tiedekunta. Pro Gradu-tutkielma. PDF-dokumentti. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/9783/joslotte.pdf?sequence=1>. Päivitetty 5.8.2002. Luettu 20.11.2010.

Tilastokeskus. 2006. Mitä tilastotiede on? WWW-dokumentti. <http://www.stat.fi/tup/verkkokoulu/data/tt/01/05/index.html>. Päivitetty 8.2.2006. Luettu 25.10.2010.

Valtiovarainministeriö. 2010. Valtiovarainministeriön verotus. WWW-dokumentti. http://www.vm.fi/vm/fi/10_verotus/03_elinkeinoverotus/06_osingon_verotus/index.jsp. Ei päivitystietoja. Luettu 20.9.2010.

Veronmaksajat. 2010. PS-Tili. WWW-dokumentti.

<http://www.veronmaksajat.fi/omatveroasiat/pstili> Päivitetty 22.1.2010. Luettu 11.10.2010.

Veronmaksajat. 2010. Veronmaksajien verohinnasto. WWW-dokumentti.

<http://www.veronmaksajat.fi/omatveroasiat/myyntivoitto>. Ei päivytystietoja. Luettu 20.9.2010.

SIJOITUSTUTKIMUSKYSELY

PANKKI X

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Hyvä sijoittaja,

Sijoitustuotteiden hoito tarvitsee sijoittajalta perusteellista perehtymistä sijoituskohteisiin ja markkinoiden tilanteeseen. Kaikilla ei kuitenkaan ole aikaa itse perehtyä näihin asioihin. Tällöin onkin aiheellista turvautua erilaisia sijoituspalveluita tarjoaviin toimijoihin. Näin sijoittajan ei itse tarvitse tietää kaikkea sijoittamisesta, vaan hän saa suoraan ammattilaiselta tarvitsemaansa tietoa omien sijoituksiensa hoidosta.

Opinnäytetyössäni perehdyn sijoitusmaailmaan, sijoitustuotteiden tuottoon ja riskiin sekä kuinka Pankki Xon pystynyt tarjoamaan lisäarvoa asiakkaille sijoituspalveluiden kautta. Opinnäytetyö tehdään yhteistyössä Pankin Xja Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa.

Tutkimukseni ja tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää Pankin Xsijoituspalveluiden hyötyä asiakkaan silmin ja miten toimintatapa on tukenut asiakkaan tarpeita. Jotta tutkimukseni luotettavuus olisi korkealla tasolla, toivon mahdollisimman monen vastaavan kyselyyn. Näin pääsemme arvioimaan sijoituspalveluiden nykytilaa ja parantamaan sitä yhä vain paremmaksi asiakkaiden näkökulmasta.

Kysely on täysin luottamuksellinen, eikä annettujen vastausten perusteella sitä voida yhdistää mitenkään sen tekijään. Tuloksia ei myöskään käsitellä yksikkötasolla, vaan niitä tutkitaan vain ja ainoastaan kaikki yhdessä. Kysely on lyhyt ja vastaaminen vie vain noin 5 minuuttia.

Kyselyn voi palauttaa oheisella vastauskuorella postimaksutta tai halutessasi vaihtoehtoisesti voit myös vastata siihen kätevästi Internetissä osoitteessa: www.20.fi/2935

Vastausaikaa kyselylle on **18.10.2010** asti.

Ystävällisin Terveisin

Tuomas Paananen

XXXXXXXXXXXXXXXX

Liiketalouden opiskelija

Sijoitusasiantuntija

Mikkelin ammattikorkeakoulu

Pankki X

Perustiedot**1. Sukupuoli**

- Mies Nainen

2. Ikä (vuosina)

- alle 30 30 – 35 35 – 40
 40 – 45 45 – 50 yli 50

3. Koulutus – korkein koulutustaso

- Peruskoulu tai vastaava Ammatillinen perustutkinto / Lukio
 Ammattikorkeakoulu Yliopisto
 Muu, mikä? _____

Sijoituskokemus**4. Kuinka pitkä sijoituskokemus teillä on erilaisista arvopapereista?**

- alle 2 vuotta 2 – 5 vuotta 5 – 10 vuotta
 10 – 20 vuotta 20 – 30 vuotta yli 30 vuotta

5. Kuinka usein seuraatte markkinoiden ja sijoituksienne kehitystä?

- Päivittäin Viikoittain
 Kuukausittain Vuosittain

6. Millaisia sijoitustuotteita teillä on tällä hetkellä?

- Osakkeita Sijoitusrahastoja (osake, yhdistelmä, korko ym.)
 Valuuttoja Joukkovelkakirjalainoja, indeksilainoja
 Eläkevakuutus Sijoitus-/säästövakuutus
 Johdannaisia Muita, mitä? _____

7. Millaista tuottoa haette sijoituksillesi?

- Parasta mahdollista tuottoa pitkällä aikavälillä ja olen valmis ottamaan paljon riskiä.
 Hyvää pitkän aikavälin tuottoa ja olen valmis ottamaan aika paljon riskiä.
 Hyvää arvonnousua ja olen valmis ottamaan jonkin verran riskiä.
 Tasaista arvonnousua ja olen valmis ottamaan vähän riskiä.
 Pientä arvonnousua ja haluan sijoitusteni pääoman olevan turvassa.

8. Mikä on sijoituksienne nykyinen arvo?

- alle 20 000 € 20 000 € - 30 000 € 30 000 € - 40 000 €
 40 000 € - 50 000 € 50 000 € - 60 000 € yli 60 000 €

Pankin Xsijoitusneuvonta

**9. Kuinka usein olette käyttäneet Pankin X
sijoituspalveluita apuna sijoituspäätöksissänne?**

- Viikoittain Kuukausittain Vuosittain
 2 – 3 vuoden välein Harvemmin

10. Onko saamasi sijoitusneuvonta Pankissa Xvastannut odotuksiasi?

- Täysin Osittain Vain vähän Ei ollenkaan

**11. Onko saamasi sijoitusneuvo ollut tuoton ja riskipitoisuuden kannalta
itsellesi sopiva?**

- Täysin Osittain Vain vähän Ei ollenkaan

Markkinatilanne

**12. Kuinka viimeaikaiset kurssiheilahtelut ovat vaikuttaneet
sijoitustoimintaanne?**

- Ei millään tavoin
 Olen vaihtanut sijoituksiani vähemmän riskipitoisiin sijoituksiin
 Olen kotiuttanut osan sijoituksistani
 Olen siirtänyt sijoitukseni riskittömiin sijoitusvaihtoehtoihin
 Olen lisännyt sijoituksissani riskiä

Palaute Pankin Xsijoitustoiminnasta.

KIITOS OSALLISTUMISESTANNE!

TAULUKKO 8. Vastaajien ikä

	Vastauksia	Prosenttia	Prosenttia vastanneista	Kumulatiivinen prosenttiosuus
alle 30	11	5,9	5,9	5,9
30-35	27	14,4	14,6	20,5
35-40	14	7,5	7,6	28,1
40-45	33	17,6	17,8	45,9
45-50	41	21,9	22,2	68,1
yli 50	59	31,6	31,9	100,0
Yhteensä	185	98,9	100,0	
Puuttuu	2	1,1		
Yhteensä	187	100,0		

TAULUKKO 9. Vastaajien koulutustausta

	Vastauksia	Prosenttia	Prosenttia vastanneista	Kumulatiivinen prosenttiosuus
peruskoulu ym.	14	7,5	7,5	7,5
ammattillinen perustutkinto	75	40,1	40,3	47,8
lukio				
ammattikorkeakoulu	45	24,1	24,2	72,0
yliopisto	51	27,3	27,4	99,5
muu	1	,5	,5	100,0
Yhteensä	186	99,5	100,0	
Puuttuu	1	,5		
Yhteensä	187	100,0		

TAULUKKO 11. Vastaajien sijoituksien seuranta-aktiivisuus

	Vastauksia	Prosenttia	Prosenttia vastanneista	Kumulatiivinen prosenttiosuus
päivittäin	19	10,2	10,2	10,2
viikoittain	52	27,8	28,0	38,2
kuukausittain	49	26,2	26,3	64,5
vuosittain	66	35,3	35,5	100,0
Yhteensä	186	99,5	100,0	
Puuttuu	1	,5		
Yhteensä	187	100,0		

TAULUKKO 14. Vastaajien sijoitusvarallisuus

	Vastauksia	Prosenttia	Prosenttia vastanneista	Kumulatiivinen prosenttiosuus
alle 20 000 €	66	35,3	35,5	35,5
20 000 € - 30 000 €	44	23,5	23,7	59,1
30 000 € - 40 000 €	20	10,7	10,8	69,9
40 000 € - 50 000 €	15	8,0	8,1	78,0
50 000 € - 60 000 €	7	3,7	3,8	81,7
yli 60 000 €	34	18,2	18,3	100,0
Yhteensä	186	99,5	100,0	
Puuttuu	1	,5		
Yhteensä	187	100,0		

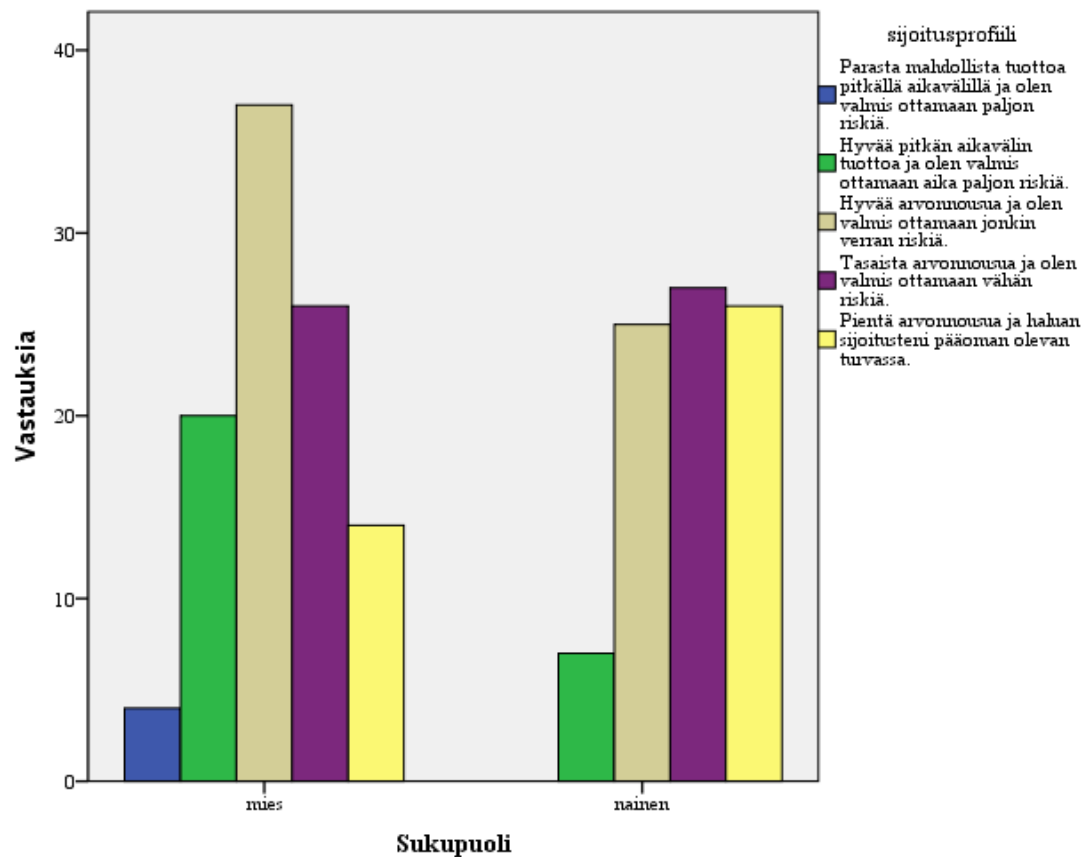
TAULUKKO 16. Sijoitusneuvonnassa käyneiden odotukset

	Vastauksia	Prosenttia	Prosenttia vastanneista	Kumulatiivinen prosenttiosuus
täysin	48	25,7	26,2	26,2
osittain	106	56,7	57,9	84,2
vain vähän	22	11,8	12,0	96,2
ei ollenkaan	7	3,7	3,8	100,0
Yhteensä	183	97,9	100,0	
Puuttuu	4	2,1		
Yhteensä	187	100,0		

TAULUKKO 17. Sijoitusneuvonnassa käyneiden mielipiteet tarjottujen tuotteiden riskin ja tuoton suhteesta

	Vastauksia	Prosenttia	Prosenttia vastanneista	Kumulatiivinen prosenttiosuus
täysin	51	27,3	28,0	28,0
osittain	94	50,3	51,6	79,7
vain vähän	23	12,3	12,6	92,3
ei ollenkaan	14	7,5	7,7	100,0
Yhteensä	182	97,3	100,0	
Puuttuu	5	2,7		
Yhteensä	187	100,0		

TAULUKKO 20. Vastaaajien sukupuoli ja sijoitusprofiili

TAULUKKO 22. Markkinatilanteen vaikutus sijoitusprofileihin

